

Savinjski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA CELJSKEGA IN KOSTANJSKEGA OKRAJA

Vse odkupe naj prevzamejo
kmetijske zadruge

O vzrokih pretirano visokih cen poljskim pridelkom je bilo že dosti polemike. Vsakomur je sedaj jasno, da so temu krivi tudi številni nakupovalci in prekupčevalci, ki so v lovu za dobičkom dvigali cene, ter razmeroma slaba organizacija odkupa poljskih pridelkov pri kmetijskih združenjih. Tako stanje, ki je zadnje čase bilo že nevarno, zlasti pri nekaterih kmetijskih artiklih kot so jajca, sadje in živina, je treba odpraviti.

Zato so se v sredo na seji upravnega odbora Okrajne zadrzne zveze v Celju o tem temeljito pogovorili in sklenili, da bodo skušali to nenormalno stanje, ki živo posega v žep našega delovnega človeka, vsaj omiliti, če že ne odpraviti. To pa je predvsem naloga kmetijskih združenj, da bodo odkupovale na svojem področju vse kmetijske pridelke. S tem bodo uspešno intervenirale na trgu, kar bo povzročilo zniževanje cen pri privatnikih in pri raznih podjetjih, hkrati pa bodo onemogočili vsemogoče nakupovalce in prekupčevalce na terenu, ker ne bodo mogli pri kmetu nič več nabaviti. Da bi uspeh kmetijskih združenj bil še boljši, ne bodo smela podjetja več odkupovati z nakupovalci in tudi ne izplačevati v gotovini.

Odkup poljskih pridelkov je sicer že stara naloga kmetijskih združenj, žal pa so jo le-te največkrat zanemarjale, zadruge so se bavile vse preveč s trgovino, na odkup poljskih pridelkov pa so pozabile, čeprav je to ena njihovih osnovnih nalog.

Ali so naše kmetijske zadruge sposobne z uspehom izvrševati vse odkupe? Mnogo združenj v okraju se brez dvoma lahko takoj z uspehom loti tega posla. Nekatere od njih že nekaj dni z uspehom intervenirajo na celjskem trgu. Celjani so z veseljem podprli ta ukrep, saj imajo možnost kuniti poljske pridelke po znatno nižjih cenah. Zeleli bi le, da bi se v Celju pojavilo več kmetijskih združenj z večjimi količinami blaga.

Da bodo kmetijske zadruge sposobne odkupovati poljske pridelke na svojem območju, bodo morale čimprej urediti vrsto stvari. Večje zadruge bodo morale imeti človeka, ki se bo brigal samo za to, da bo združenje odkupila čim več ter da bo odkupna organizacija čim bolj a. Nekatere zadruge kot n. pr. združenja v Zrečah in Ločah te ljudi že imajo. V manjših združenjih pa se bodo morali z odkupi baviti tudi rošlovodje, ki se sedaj prav malo zanimajo za odkupe.

Poslovodje bodo morali prekiniti s staro prakso, češ da je njihova naloga samo v trgovini za mulo, za ostalo poslovanje v združenju pa jim ni mar. Poslovodja ne sme biti samo trgovci, temveč mora biti prežet tudi z združenjsko mislijo. Kdor te ne občuti, ta ne spada v združenje. V kmetijskih združenjih ne sme biti niti enega poslovodja, ki bi te osnovne naloge ne vrtil. Še vedno je v združenjih dosti ljudi, ki mislijo, da so samo trgovci. Zato se bomo le s trgovino; to pa v bodoče ne bo smelo več biti. Zaradi tega je priporočljivo, da ti in novi trgovski kadri v naših združenjih gredo v tečaj ali združenjsko trgovsko šolo, kjer bi niti po malo strokovno vzgoje sprejeli predvsem zadruženjsko zavest in miselnost.

Zadruge bodo morale skrbeti tudi za zboljšanje donosa poljskih pridelkov do trga in za dobro organizacijo odkupa. Le tako bo intervencija učinkovita. Če ne bodo padle, po vaseh pa ne bo več ranjih prekupčevalcev kot sedaj ko so le-ti n. pr. kupovali jajca po 16 din in jih nato prodajali po 22 do 25 din.

Zadruge bo morala skrbeti tudi, da bodo cene za kmeta stimulativne ter da bodo plačevale blago po kvaliteti. Ljudi, ki se bodo bavili z nakupom, pa bo morala združenja po uspehu tudi primerno nagraditi.

Da bo uspeh zadovoljiv, bodo morali poboriti tudi kmetijsko-združenjski več zadruženjski zavest in disciplino kot doslej. Ta naj bi se odražala v tem, da bodo vse svoje pridelke prodajali kmetijski združenji. Sli družine si je skoraj nemogoče zamisliti. Če je kmet član združenja, je gotovo edino pravilno, da prodaja svoji organizaciji. S tem združenje krepi, jača združenjsko zavest in združenje bo prav gotovo tudi njemu več vrnelo v obliki ranjih ugodnosti. Kaj takega, da bi združenje n. pr. na Danskem prodajalo svoje pridelke drugam, si je nemogoče zamisliti. Kajti krepi združenje pomeni krepi tudi odnos do združenjskih, kateri bodo imeli od tega največ koristi. Dolej so naše zadruge, odnoso združenjski v tem pogledu kaj malo storili. V združenjih ni v zadnjih letih nič kaj zadovoljiv promet v kmetijski proizvodnji, kljub temu, da so združenjski sprejemalci romoči v obliki regresov. To pomeni, da je zavest našega kmeta še dokaj nizka. Kmetovalci bi se morali končno le zavedati, da je njihov standard v primerjavi z delavci m. boljši zaradi dokaj visokih cen leš in poljskih pridelkov ter zaradi ranjih regresov. Letos pa je tudi davčna politika v korist kmeta (odnosa kmetič dohodnin po katastru), v sled časa je le-ta samo v našem okraju za 70 milijonov din nižja kot prejšnja leta.

Če hočemo izboljšati in pomeniti prehrano našega delavca, je zadnji čas, da prevzamemo kmetijske zadruge vse kmetijske odkupe na svoja ramena, kmetovalci se ne smejo truditi pridlati toliko, da bo zadruženje povpraševanju na našem tržišču.

S seje gospodarskega sveta LOMO Celje

Proračun celjske mestne občine bo povečan

Člani Sveta za gospodarstvo in komunalne zadeve pri LOMO Celje so na zadnji seji razpravljali o zelo aktualnih celjskih problemih, kot so n. pr. menze, Mlekopromet, premož, zvišani proračun za tekoče leto, cene in drugo.

Vsi delovni ljudje, ki se hranijo po celjskih menzah, se upravičeno pritožujejo nad nezadostno in slabo pripravljeno hrano. Zato je nujno, da začne Celje resno razmišljati o ustanovitvi nove kuhinje oziroma menze, kjer se bo naš delavec po zmerni ceni lahko do sita najedel. Predlagali so, da bi eno tako menzo odprli v gabrskem predelu, eno pa v mestu samem. Prebivalci okrog Skalne kleti zagovarjajo stališče, da je tudi v njihovem koncu nujno potrebna menza oziroma odprta gostilna z ozirom na množično delavstvo, ki bo tu zaposleno na regulaciji Savinje.

Delavsko kuhinjo pri Skalni kleti bi upravljal »Beton« in bi v njej prodajali tudi pijače. Dobro delavsko menzo pa bi v kratkem času odprli tudi na Mariborski cesti v zasebni gostilni pri Vovku. Svet za gospodarstvo pri LOMO je zavzel pravilno stališče z odločitvami, da se v Celju v bodoče zavre vsako nadaljnje ustanavljanje novih gostiln, namesto njih pa bodo Celjani bolj veselili številnejših prodajaln s sadjem in zelenjavo, predvsem pa dobrih in cenjenih menz. Trgovine s sadjem in zelenjavo bi bile v zaprtih gostinskih obratih zasebnih lastnikov, kot so Ota v Zavodni, Melka in Turška mačka. Te trgovine bi vodilo trgovsko podjetje OZZ. Celje pa se vsekakor ne more izogniti predlogu in prošnji Vinarske zadruge iz Kostanjevice in podjetja »Fruskgorski biser«, da jim v Celju ne bi dovolilo odpreti dveh novih prodajal vin in to pri bivšem Siršetju (Vino Kostanjevica), na Trgu mučenikov pa »Fruskgorski biser«.

Pred tedni smo v našem listu precej na široko pisali o poslovanju Mlekoprometa. Članek je med potrošniki nadel na veliko odobravanje in pričakovali je bilo, da se bo stanje pri boljši organizaciji odkupa vendarle izboljšalo. Toda mleko se je namesto pocenilo še podražilo za 2 din. Kljub temu, da kupuje Mlekopromet mleko po 16 do 19 dinarjev ter ga prodaja po 32 din, ima poleg vseh pribitkov 4,51 din izgube pri litru, tako da znaša mesečna izguba približno 300.000 din. Ker pa gre ta izguba že v milijone, ki jih bo morala kriti mestna občina, je nujno, da Mlekopromet takoj prevzame Okrajna združenja zveza in končno izpolni obljubo, ki nam jo je pred meseci dala, namreč, da bo v Celju mleka dovolj — po 25 dinarjev...

Zelo pereče je v Celju vprašanje nabave premoga, ki ga povsod primanjkuje in si ga privatniki sploh ne morejo nabaviti. Na LOMO prihajajo dnevno prošnje in pritožbe, vendar premoga ni. Situacija s premogom je trenutno tako pereča, da bo ogrožena celo industrija, saj pojenjujejo že zadnje rezerve. Ljud-

v njem postavka negospodarskih investicij, in sicer od 80 milijonov na kar 253 milijonov dinarjev. Vzroki za to so bili predvsem v močno povečani komunalni dejavnosti v zvezi s proslavo na Ostrožnem in zaradi poplave same. Za popravilo naših kulturno prosvetnih ustanov nismo dobili ničesar, prav tako je bil povečan sklad za ustanavljanje novih državnih obratov, stroški za nabavo novih rentgenskih aparatov, očistevalne akcije itd. Pri vsem tem je Ljudski odbor mestne občine delal zelo smotno in štedljivo, držel se načel: a) širiti materialno bazo; b) nadaljevati našo komunalno dejavnost; c) uspešno reševati in rešiti premnoge socialno zdravstvene in kulturno prosvetne probleme našega mesta.

Iz poročila odbora za blagovni promet glede cen in marž ter iz poročil tržne in finančne inšpekcije smo posneli, da bi lahko mnoge celjske trgovine znižale obstoječe marže in s tem tudi cene posameznim artiklom. Z znižanjem marž bi lahko vsaj pri nekaterih trgovskih podjetjih dosegli povprečno za 2,5 % nižje cene. V živilski industriji pa je po poročilih tržne inšpekcije možno znižati cene povprečno le za 0,41 %.

Ze skoraj dva meseca vodi Celje intenzivne akcije za znižanje, vendar v trgovinah še ni opaziti večjih sprememb. Vzrok za visoke cene je iskati predvsem v industriji, glavna krivda trgovine pa je v tem, ker akceptira vsako ceno pri proizvajalcu oziroma mu ceno celo sugerira. Da bi intenzivne borbe za znižanje cen rodile zadovoljive uspehe, bi bilo po mnenju članov gospodarskega sveta najbolje, če naše trgovine sploh ne bi delale z maržo, temveč z rabatom. V tej točki so si bili člani sveta edini v tem, da se v Celju še nadalje stalno zasleduje gibanje cen, da se vpliva na trgovsko moralo, da se kontrolira industrijo in da tudi podjetja sama vplivajo pri grosistu na znižanje cen.

Kulturno in politično delovanje v Libojah

V začetku prejšnjega meseca je libojska »Svoboda« zaključila svoj veliki kulturni praznik, konec meseca pa je imela svoj letni občni zbor. Na občnem zboru, katerega so se udeležili tudi predstavniki Zveze »Svoboda« Slovenije, tov. Bregar, član Okrajnega odbora ljudske prosvete Celje tov. Kočvar in tajnik OSS tov. Peperko, se je po obširnem poročilu razvila razprava, ki je razjasnila napake dosedanjega dela in dala predvsem priznanje doseženim uspehom. Slabosti društva so bile predvsem v tem, da se je polagalo premalo paznje pobiranju članarine, odbori po sekcijah so se zelo redko ali pa se sploh niso sestajali in da niso našli

skupin. Za primer, kako se društvo hitro razvija, je samo glasbena sekcija, ki ima sedaj kar tri skupine, in sicer jazz-orkester ter od letos naprej še harmonikarski in tamburaški zbor.

»Svoboda« je povezana tudi z drugimi političnimi organizacijami. Tako je bil pretekli teden skupni sestanek z odborom SZDL Kasaz in Liboj ter šolskim svetom, na katerem so se pogovorili o programu proslave za 29. 11. in načini izvedbe Novoletne jelke. Za tem je na sestanku poročal tudi predsednik odbora za gradnjo nove šole. V Libojah se namreč pripravljajo na gradnjo šole že 100 let, kakor pravijo to starejši ljudje. Ta misel pa je sedaj dobila pravo osnovo, ker je OLO Celje že odobril sredstva za izdelavo načrtov, ki so že gotovi. S pripravami so že tako daleč, da bodo lahko začeli z gradnjo že v naslednjih mesecih.

Tudi keramična tovarna se pripravlja na svoj veliki zgodovinski praznik. V prihodnjem poletju bodo slavili 140-letnico obstoja tovarne, ki je ena najstarejših tovarn te vrste v državi. Delavski svet je v ta namen že sestavil odbor. Zaradi zastarelih naprav ter same izgleda tovarne bo ta odbor imel zelo veliko dela. Odbor je začel z delom in že pripravlja podroben načrt za odpravo vseh pomanjkljivosti ter pripravila veliko zgodovinsko razstavo umetnostne keramike in knjigo, v kateri bo opisan razvoj tovarne vse od ustanovitve l. 1815.

LU-BO

Kmetijsko-gospodarska šola v Laškem ima premalo gojencev

V ponedeljek je imela kmetijsko gospodarska šola v Laškem prvi dan pouka. Ko je stopil predavatelj v »razred«, je bil nemalo razočaran, saj sta v dvorani ZB (kjer bo imela šola svoje prostore) sedela samo dva učenca. Ker je te vrste šola v Laškem obstojala že lansko leto in imela kar zadovoljivo število gojencev, ki so si pridobili mnogo praktičnega in teoretičnega znanja, so Laščani upali, da bo letošnji razred resno in so izostali že prvi šolniki dan.

Da je odziv za to šolo tako mahaen, je vzrok v tem, ker mlado mlade laške oko-

odbor ZB skupaj z okrajnim odborom SZDL in drugimi množičnimi organizacijami marsikaj storil v prid izboljšanja tega vprašanja. Tako je uredil vprašanje podpor in stipendij, raziskal vzgojno in materialno stanje okolice, v kateri ti otroci živijo in če je bilo potrebno tudi primerno ukrepal.

Tokrat pa so na plenumu sklenili, da bodo v okviru proslave Dneva republike obdarovali vse eno- in dvosranske sirote padlih partizanov in žrtev fašističnega nasilja. Obdaritev sicer ne bo enotna, ker za kaj takega vseeno ni dovolj sredstev in ker dejansko vsi ti otroci ne živijo v enakih pogojih. Tako bodo najpotrebnejši taki, ki živijo v težjih materialnih prilikah, dobili v dar oblačila in obutev, drugi pa druga darila, predvsem knjige.

Prepričani smo, da je tak način res najboljši in da tisti skrbniki, ki imajo dobro preskrbljene partizanske sirote, ne bodo delali pripomb, ker to, da so taki otroci pri njih dobro preskrbljeni, govori v prid njihove zavesti in dobročnosti.

Dejansko pa je res, da bi ZB tudi to vprašanje morala enkrat pretehtati. Če vzamemo na primer dve družini, ki imata enake pogoje in materialno stanje, pa je v eni partizanska sirota dobro preskrbljena, v drugi pa živi v slabih življenjskih pogojih, potem je prvi nujno treba nuditi neko zadoščenje. V takih primerih bi morala organizacija ZB dobrim varuhom partizanskih sirot dati vsaj moralno zadoščenje v obliki javnega pismenega priznanja. One druge pa, če so res sami krivi, da sirote pri njih slabo živijo, tudi javno kritizirati, a ne problema reševati samo s priložnostnimi darili. Morda bi ravno ob priliki podelitve daril otrokom bila najprimernejša prilika za to.

Podelitev darov ne bo suhoparna, marveč bo po načrtih OO ZB lepo organizirana. V vseh krajih, kjer je nekoliko več partizanskih sirot, bodo pripravili neke vrste čajanke, kjer bodo udeleženci poleg darov dobili tudi razne priboljške in kjer bodo skupaj preživeli tudi kakšno prijetno urico. V Celju, kjer je 109 partizanskih sirot, bodo imeli skupno prireditev. Ogledali si bodo dramo Ljudskega od »Sedmočca v kletki, poleg tega pa bodo tudi na čajanki lahko videli kraške veselo prizore. Podobno bo storili tudi drugje, če so za to pogoji.

Skupaj bo za 29. november v Celju in v okraju 1123 partizanskih sirot in sirot žrtev fašističnega terorja.

Organizacije ZB bi res težko našle primernejšo obliko praznovanja Dneva republike, saj s tem izražajo hvaležnost do vseh tistih žrtev, na katerih življenjih in krvi je naša svobodna država tudi zgrajena.

SMUČARSKI TAVOR na Mozirski
bo 29. novembra — Vabljeni!

ski odbor mestne občine je interveniral na merodajnih mestih, vendar do zdaj še ni uspel omiliti te krize. Razen veljanskega rudnika namreč noben drugi rudnik pri nas ni dobavil zaključene oziroma obljubljene količine, ker imajo ogromna naročila drugod.

Mestni proračun za leto 1954 se je kljub sistemu skrajne štednje skoraj za dvakrat povečal. Najbolj se je povečala

prave metode za poživitev LU, ki je v tem letu takorekoč spala. Za odpravo teh pomanjkljivosti so sprejeli posebne sklepe, da se bo v tem letu delo društva usmerjalo predvsem v politično ideološkem in vzgojnem smislu. Upajo, da bodo v tem letu želi več uspeha.

V prvih letih je društvo imelo le tri sekcije, ki so bile aktivne, dočim jih ima danes kar deset in v teh celo 17

Naši kmetje zahtevajo strokovno
izobrazbo svojih otrok

Prva leta po osvoboditvi so v naših krajih številni izobraževalni tečajji vepili veselje do nadaljnjega izobraževanja mnogim kmetičim mladincem. Vzporodno s porastom naše industrije, pa tudi z vedno večjo zahtevo po izobrazbi sploh, so okrajni odbori pričeli ustanavljati kmetijske šole v večjih krajih. Iz oddeljenjskih kmetijskih predelov, kjer so bili mladinci te šole najbolj potrebni, je bil obisk zaradi oddaljenosti slab.

Celjski okraj je hotel v letošnjem letu to napako popraviti in je ustanovil namesto lanskih dvanajstih, dvajset kmetijskih šol. Potrebno pa bi bilo, da se ustanovi kmetijska šola na sedežu vsake občine, kakor v mariborskem okraju. Če bi celjski okraj ne reševal ustanavljanja kmetijskih šol le na svojem zasedanju, marveč bi bil vprašal za možne pogoje za ustanovitev kmetijskih šol občinske odbore SZDL in občinske ljudske odbore, potem bi gotovo bilo letos že več teh šol in ne bi bilo primerov, kot v Strmcu, da bi se morali

občinski ljudski odbori Strmec kakor občinski in vaški odbori SZDL v Strmcu, boriti za ustanovitev te šole.

Dne 14. novembra sta bila dva sestanka članov SZDL v najboljših hribovitih predelih — Socki in Novakah. Na obeh sestankih, kakor tudi na rodiljskem sestanku v šoli so ljudje prosili naj se ustanovi šola tu in ne le v oddaljenem Vojniku, ko zamudijo mladinci tudi po štiri ure samo s hojo. Po razgovorih o elementarni nesreči — poplavi v tem kraju, po razpravljanju o pridelkih na splošno, je bilo slišati tudi takšna mnenja: »Novega je veliko — škropljenje sadnega drevja, gnojenje z umetnimi gnojili, tega mi naših otrok ne moremo učiti, ker se istega nismo naučili od svojih očetov. Če so šole že za vse, naj bodo tudi za to.

Pobuda je torej vznikla pri (to moramo priznati) nerazgledanih ljudeh hribovitih predelov, zato je prav da se SZDL, kakor občinski odbor tu odločno bori za ustanovitev take šole.

Pogled na svetu

Težko je v zmedeni in stiski časa razbrati tisto, kar naj ljudi pomirja in jim vzbujajo nade na srečnejše življenje, na tako imenovano boljšo prihodnost. Marsikomu se zde take stvari varljive in brezupne sanje, komaj primerne za nečimrno mladost. Gorje, ki nam ga z obema rokama trosi zavistna usoda, ne preneha, grozeča tema oblakov, nabiti z uničujočimi silami, se le redkokdaj pretrga nad človeštvom. Marsikdo se z velikim Puškinom vpraša: Kdo me je s sovražno silo iz nebiti v svet prizval, kaj mi z dvomom um skatilo, kdo strasti je srcu dal!

Toda če je težko, je toliko bolj mikavno. Je nekaj, na kar se lahko opremo, tudi če nas od časa do časa zmedejo Einsteinovi zaključki, da se nam kažejo pojavi v različni luči, če jih gledamo z različnih stališč. To nam le potrjuje, da v svetu pravzaprav ni izoliranih pojavov, da je vse med seboj prepleteno z vzajemnim vplivanjem. Tudi politika nam to kaže. Vzemimo samo novi položaj naše države, odkar so voditelji SZ pokrenili normalizacijo odnosov z nami. Saburovljeva izjava je na enem mestu sicer nekoliko nerodna, ko pravi, da je ta proslula spor koristil sovražnikom obeh držav, vendar nam vse skupaj dokazuje, da se je v SZ marsikaj spremenilo, marsikaj se pa še bo, ne samo zaradi volje novih ruskih velmož, marveč zaradi vsehsplošnih svetovnih silnic, ki usmerjajo razvoj dogodkov. Nova ameriška politika glede Evrope pravzaprav ni nova. Mi na Dulleseve grožnje, da bo Amerika obrnila Evropi hrbet, nismo nikoli nič dali, tudi takrat ne, ko je bil najbolj glasen. Tudi »nova« politika Velike Britanije, ki je prevzela jamstva v Evropi, torej vse tisto, kar vsebujejo londonski, pariški in bruseljski sporazumi, ni pravzaprav nič novega; Anglija je morala opustiti svojo »sijajno osamljenost«, ker bi sicer pridrevni »sijajna« lepega dne odpadel, ostala pa bi samo »osamljenost«. »Otoka miru« ni več, le v teatru ga še lahko igramo. In francoska politika? Da se Mendès-France drži, je vzrok v tem, ker se je odpraveval nekaterim sanjam preteklosti, da bi s trezno glavo hodil v sedanjosti in naredil pravi korak v prihodnost. Dobil je zaupnico, tako trdno, da mu trenutno v notranji politiki ni bilo treba pristati na socialistične pogoje, ki mu jih je naštel Guy Mollet s pripombo, da bodo socialisti podpirali vlado, tudi če ne bodo sedeli v nji. S Ho Si Minhom se vzpostavljajo znošni odnosi in to takoj po premirju in tako rekoč navkljub ZDA, ki se s tem ne morejo sprijazniti, kajti Dulles še vedno forsira svoj SEATO-jugovzhodni azijski pakt, ki kaže nepokrita rebra na vseh koncih in krajih. Kako se bodo stvari sukal v Alžiru, se še ne ve, upajmo pa, da Mendès-France tu ne bo našel nove Indokine. Arabsko gibanje nima tistega zaledja, kot ga je imel Vietminh v Kitajski in SZ, toda s tanki ga najbrž Francozi ne bodo mogli pozviti, posebno ker vre na vsej njihovi južni sredozemski obali.

Trenutni vtis govori za to, da so tisti, ki jih skomina po svetovni nadoblasti, za zdaj potegnili svoje kremplje nazaj, skoraj vsi istočasno. Ne zaradi neke ljudskosti, marveč, ker so morali zaradi svojega lastnega blaga. Neki Rutherford je v knjigi »Anglosaksonski Izrael« dokazoval, da razsežnost Keopsove piramide napoveduje gospodstvo Anglosaksoncev nad vsem svetom. Od takrat Nil ni poplavljal Egipta dvajsetkrat, pa so se morali Angleži odpovedati ne samo piramidam in Egiptu, ampak še celo Suezu. Ni čuda, če danes Churchill ne računa več z atomsko premočjo in če pod konservativno vlado 56 angleških veleposlancev ustanavlja svoja zastopstva na zemlji rdeče Kitajske. Rešiti je treba, kar se rešiti da, in živeti je tudi treba. Amerikanec Hull je v knjigi »Skrivnostna usoda Amerike« pripovedoval, da so prebivalci potopljene Atlantide izročili Yankeeem svoje znanstvene pridobitve in naštevajo astronomske dokaze, po katerih mora svetovno gospodstvo pripasti ZDA. Hull je najbrž napolnil glavo in srce desnemu krilu republikancev, ki so terjali intervencijsko vojno na Kitajskem. Toda niso prodri. Govori se celo, da bodo ZDA obrnile hrbet Čangkajšku in tudi iskale modus vivendi z Maotsetungom. Tega sicer niso pokazali v OZN, ko je prišlo do predloga o uporabi atomske energije v mirodopske namene. Po mnenju ameriške diplomacije bi moral biti predlog tako sestavljen, da bi Kitajska k sporazumu o atomski bombi ne mogla pristopiti. Res, smisla za mednarodno sodelovanje s tem niso pokazali v času, ko zboruje 72 držav, članice UNESCO, ki je organizacija Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo! Pa vendar, popustiti ho treba: oborožitev Japonske, za ameriško strategijo najvažnejše letalonosilke, je z izjavo podprl celo Ču En Lai. Jošida, predstavnik Japonske, ki v notranji politiki ni kaj trden, je v Washingtonu, čeprav podjarmljenec, ostro terjal denar za sanjarije japonskega gospodarstva in za oborožitev. Denar je sveta vladar, drži. Toda tudi ideja, ki se polasti množice, je moč. Ta ideja utegne biti tudi osveščanje azijskih ljudstev!

V Zahodni Nemčiji se Adenauerju ne namihna neskalnjava sreča. 9 milijard

S SEJE UPRAVNEGA ODBORA OKRAJNE ZADRUŽNE ZVEZE CELJE

Za boljšo organizacijo odkupov poljskih pridelkov

KMETIJSKE ZADRUGE BODO PRE VZELE VSE ODKUPE. — KMETJE ODLASAJO S PRODAJO KROMPIRJA V SVOJO ŠKODO. — Z NOVIM LETOM SE OBETA CELJANOM VEČ MLEKA. — LIP V SLOV. KONJICAH IN LESNO PREDLOVALNO PODJETJE V MESTINU PREIDETA Z NOVIM LETOM V ZADRUŽNO UPRAVLJANJE.

V sredo je bila seja upravnega odbora Okrajne zadrzne zveze v Celju, na kateri so razpravljali predvsem o tem, kako bi kmetijske zadruge usposobile za odkup vseh poljskih pridelkov na svojem območju. Čeprav so odkupili že stara in stalna naloga kmetijskih zadrug, so zadruge to vrsto dela precej zanemarile. Posledica tega je bila, da je vedno več nakupovalcev in prekupevalcev prihajalo na vas, ki so dvigali cene.

Da bi to nezdravo stanje omilili, so sklenili, da se bodo morale odsele kmetijske zadruge baviti z vsemi odkupi. V ta namen se bodo morale predvsem organizacijsko okrepiti, sicer ne bodo kos tej nelahki nalogi. V petek se bodo pogovorili tudi vsi upravniški in poslovodje o načinu, kako bo organizacija

odkupa najbolj uspešna. Upravni odbor je mnenja, da je 60% zadrug že sedaj sposobnih prevzeti odkupe. Po- leg dobre organizacije je potrebna za uspešen odkup tudi in predvsem visoka zadrzna zavest zadržnikov. Člani zadruge bi morali biti bolj disciplinirani in prodajati pridelke izključno le zadrugi.

Odkup krompirja ponekod zavirajo same zadruge, ker se premalo brigajo. V Celjski okolici je še okoli 100 vagonov krompirja neodkupljenega. Kmetovalci so ga vletili, ker računajo, da ga bodo pozneje dražje prodali, toda kaj lahko se jim zgodi kot lani, da bo krompir ostal v kleti do spomladi seveda v kmetovo škodo. Kako nizka je še zavest nekaterih naših zadržnikov nam pove ta primer: Odbornik KZ, ki

Nekaj problemov in stanje obrti v Celju

(Nadaljevanje)

UKREPI, KI JIH JE IZVRŠITI V PRIVATNEM SEKTORJU OBRTI

Pred obravnavo ukrepov, ki jih je izvršiti v privatnem sektorju obrti, je pripomniti, da je celotno izvedbo ukrepov usmeriti tako, da je popolnoma zaščiten mali delovni obrtnik, medtem ko je tistemu delu obrtništvu, ki je zašlo na pot kapitalističnega načina proizvodnje, onemogočiti in odvzeti ekonomske pogoje, ki mu dovoljujejo tak način proizvodnje in take odnose, ki temeljijo na kapitalistični osnovi.

V prvi vrsti je takoj izvesti omejitve zaposlovanja tuje delovne sile pod zveznim maksimumom predvsem v konjunkturalnih strokah obrti, in sicer tako omejitve, ki bo omogočala tudi v privatni obrti razvoj socialističnih proizvodnih odnosov. V ostalih uslužnostnih strokah obrti je zmanjšanje delovne sile že itak izvršeno in ni nujne potrebe po zmanjšanju, ker posamezni obrtni obrati ne zaposlujejo več kot enega do dveh pomočnikov. Ta omejitev naj bi se izvedla predvsem v kovinski stroki, v celotni gradbeni, kakor tudi v lesni stroki.

Omogočiti je treba privatnim obrtnikom prehod v socialistični sektor, ki bodo lahko svoje izkušnje in organizacijske sposobnosti prenašali na ostale zaposlene kvalificirane delavce.

Živilska stroka obrti spada glede na položaj v našem mestu v celoti v socialistični sektor in jo je treba obravnavati enako kot ostale prehranske stroke, ki so popolnoma v socialističnem sektorju obrti. To velja predvsem za pekovsko stroko obrti, ki ima še obstoječe kapacitete neizkoriščene in bi se v sestavi ostalih socialističnih obratov pravilneje uporabljale kot doslej.

Enako je z avtoprevozniko obrti, ki bi se morala po vseh okoliščinah, v katerih se sedaj upravlja javni osebni in tovorni transport, priključiti v celoti socialističnemu sektorju.

STANJE OBRTI V SOCIALISTIČNEM SEKTORJU

Stanje obrti v socialističnem sektorju je obravnavati tako, da se predvsem izvrši kratek pregled nad razporeditvijo kapacitet in njihovimi vključitvami za izvrševanje določenih proizvodnih nalog. Predvsem je analizirati, v koliki meri so vključene kapacitete za izvrševanje uslužnostno-reparaturne dejavnosti in koliko je takšnih kapacitet v socialističnem sektorju obrti, ki so angažirane za polindustrijsko proizvodnjo, oziroma koliko obrtnih obratov že proizvaja gotove izdelke, ki jih današnji trg išče in zahteva. Pregled tabele o kapaciteti obrtnih obratov socialističnega sektorja nam kaže, da je v sedanjem obdobju predvsem potrebna majhna obrt reparaturno-uslužnostnega značaja, ki je po svoji organizacijski obliki zelo prožna in vedno sposobna prehajati na različno proizvodnjo uslug in storitev ter se lahko takoj prilagodi trenutnim potrebam uslug za potrošnike. Bodoče zahteve potrošnikov po uslugah in trga naj odločijo potem, v kakšni smeri se naj taki obrati razvijajo.

Ko se bodo zmanjšale kapacitete v privatni obrti glede na znižanje dovoljene števila delovne sile, je treba istočasno enakomerno razvijati nove kapacitete v socialistični obrti.

Take manjše obrtne delavnice, ki bi

mark alo po naše 720.000 milijonov din je že namenil za novo nemško vojsko, toda v Nemčiji rase huda opozicija zoper ta dvomljivi uspeh, ki je že tako klenkalno pobarvan. Na ratifikacijo bo moral še malo počakati in pred njo se bo zgodilo še marsikaj, predvsem pa bo treba, da res zavladajo med Vzhodom in Zapadom duh razumevanja, medsebojnega spoštovanja, poštenosti in sodelovanja. To so pogoji za mirno, conciliantno sožitje, za politični »koeksistencializem«, prav tako kakor za privatno življenje med ljudmi.

zaposlevala povprečno od 5 do 20 pomočnikov in nekoliko vajencev, je ustanoviti v naslednjih strokah: v kleparsko-ključavničarski, vodovodno-inštalaterski, elektroinštalaterski, mizarski in tesarski, slikarsko-plesarski, cementniarsko-zidarski stroki.

Z ustanovitvijo teh obratov bo omogočena zaposlitev tuje delovne sile iz privatnega sektorja obrti, ki se bo za gotovo zaposlila v obrti še naprej. Na drugi strani se bo izpopolnila vrzel, ki obstaja glede na to, da nam še vedno primanjkuje novih zmogljivosti prav v teh strokah. Naročila teh vrst uslug so ogromna in bodo naslednje leto še večja, ker je gradbena sezona nezmanj-

Smučarski taboe na Dan republike na Mozieski kači - Vabljeni

šana in so gradbena podjetja največji naročniki uslug v teh strokah. Z ustanovitvijo novih obrtnih obratov v socialističnem sektorju bo povečana zdrava konkurenca, ki bo gotovo terjala boljše in solidnejše izvršitev naročil ter dvigala kvaliteto uslug in storitev. To se že opaža v nekaterih strokah obrti, kjer je število obratov zadovoljivo in je taka konkurenca veliko vplivala na ceno in kvaliteto uslug in storitev.

V nadaljevanju te obravnave je argumentirati v vrednostnih kazalcih nekatere trditve v tem odstavku. Zato bomo v naslednji številki navedli vrednostne pokazatelje o zmogljivosti in prometu naših socialističnih obrtnih obratov.

Kaj bodo k temu rekli ljudski poslanci za okraj in mesto Celje

Pod gornjim naslovom smo v pretekli številki našega lista objavili članek tov. B. F., ki med ostalimi trdi, da je Uprava lokalnega avtoprometa v Celju ukinila odobren popust vozine za vojne invalide na podlagi naloga Sveta za gospodarstvo pri OLO Celje, ker nima zakonite osnove za to.

Ker se Okrajni odbor Celje s takim pisanjem ni strinjal, se je uredništvo prepričalo, da okrajni odbor takega odloka sploh ni izdal, kar je razvidno tudi iz dopisa OLO Celje, ki ga dobesedno objavljamo:

Drž. gosp. podjetje
Avtopromet Celje
Glede na Vaš dopis št. 397-54 z dne 18. 6. 1954, katerega ste naslovili na Državni sekretariat za gospodarstvo LRS Vam sporočamo, da je naslov istega odstopil nam v rešenje. V predloženi zadevi Vam sporočamo, da smo mnenja, da pripada voj. voj. invalidi.

Ali ne bi kazalo v velenjskem rudniku urediti tudi pršno in kadno kopališče

Rudnik lignita v Velenju se je zadnja leta zelo razširil in povečal, za kar ima največ zaslug dobro organiziran delovni kolektiv ter upravni, nadzorni in tehnični vodje tega podjetja.

Kdor je bil zadnje čase v Velenju, ga skoraj kar ne bi spoznal, saj je tu mnogo novih, lepih zgradb, ki so zrasle v zadnjih dveh letih. In tudi življenjske razmere v Velenju nam pričajo, da je tu marsikaj bolje urejeno, kakor v nekaterih drugih rudarskih revirjih.

Vendar pa je v Velenju še nekaj pomanjkljivega, kar bi se brez večjih težkoč prav lahko izpopolnilo. V rudarski kopalnici naj bi se v zdravstvene in higienične potrebe postavilo nekaj kabin za pršne in kadne kopeli. Takšnih kopeli bi se lahko pozneje posluževali vsi člani delovnega kolektiva, medtem, ko se sedaj neograhjenih pršnih kopeli poslužujejo samo rudarji po končanem umazanem delu.

T. O.

Z. J.

je celo dobil kredit za gradnjo gnojne jame, ni prodal krompirja zadrugi zato, ker je dobil drugod zanj nekaj več.

Po daljši razpravi so sklenili, da bodo predlagali glavni zadržni zvezi naj bi se ustanovila šola za poslovodje in upravniške, kjer bi le-ti poleg temeljitejšega strokovnega znanja utrdili zadržno miselnost, ki ljudem v zadrugi večkrat manjka. Pri okrajni zadržni zvezi pa bodo ustanovili pododbor, ki bo skrbel za čimboljšo organizacijo vseh odkupov.

Z novim letom bo OZZ prevzela tudi podjetje Mleko, saj je odkup mleka izključno zadržna naloga ter je zadnji čas, da se to organizacijo postavi na zadržno osnovo. Člani upravnega odbora so mnenja, da bodo z dobro organizacijo izboljšali odkup mleka, znižali bodo režijske stroške, izplačilu pa bodo povečali posebno pozornost, saj je bil doslej največkrat vzrok slabega odkupa prav neredno izplačevanje odkupljenega mleka. Okrajna zveza bo v ta namen izdala tudi posebne »mlečne knjižice«, v katerih bodo poleg potrebnih navodil, kako se ravna z mlekom, tudi podatki o količini odkupljenega mleka dnevno, podatki o toščini in o izplačilu. Okrajni odbor pa je dal OZZ garantno pismo za 10 milijonov kredita v prihodnjem letu, ki ga bodo uporabili za nabavo 2 do 3 avtomobilov za prevoz mleka.

V razpravi o izkoriščanju gozdnih sortimentov in trgovini z lesom so bili mnenja, da bi bilo potrebno na območju okraja ustanoviti 3 zadržna podjetja, ki se bodo bavila z odkupom, predelavo in trgovino z lesom. Lesni odsek pri Trgovskem podjetju OZZ se bo osamosvojil kot odkupno podjetje. To podjetje naj bi bilo še vedno v sklopu Trgovskega podjetja zaradi boljše organizacije, vendar bo imelo svoj tekoči račun, svoj plačni fond, obratni kredit in knjigovodstvo. Pooblastili so tudi komisijo, ki bo do novega leta pri-

pravila vse za prevzem LIP v Slov. Konjicah in Lesno predlovalnega podjetja v Mestnju, ki bosta prešla z novim letom v zadržno upravljanje. Kmetijske zadruge pa odkupov lesa ne bodo več vršile, razen tiste, katere bodo zgoraj navedena podjetja pooblastila za odkup.

Izvolili so tudi odbor za strokovno vzgojo mladine z nalogo, da bo v kmetijskih zadrugah pomagal mladini pri strokovni vzgoji (uporaba kmetijskih strojev, umetnih gnojil, krmil, zaščitnih sredstev itd.). Ta odbor je važen za bodoči napredek našega kmetijstva, zato ga bo vodil predsednik OZZ, tov. Franc Lubej.

dom vozna elajšava in za ljudske poslanke brezplačen prevoz prav tako na lokalnih progah, kakor na medkrajevni avtobusnih progah. Pri tem je potrebno, da upoštevate Uredbo o voznih elajšavah voj. vojnih invalidov in drugih oseb, ki so pod varstvom Zakona voj. vojnih invalidov (Ur. l. FLRJ št. 7-58-50).

Glede raznih elajšav pa je treba uporabljati poslovneke zadevnih zborov. To stališče zavzema tudi Državni sekretariat za gospodarstvo LRS.

Po informacijah Sveta za gospodarstvo pri OLO Celje lahko odobri popust za vojne invalide na lokalnih progah delavski svet avtobusnega podjetja po svoji uvidevnosti, zato je vsako zvrčanje krivde na OLO Celje neutemeljeno in tako pisanje neresnično.

Uredništvo

Celjski komorni zbor bo gostoval v Trstu

Celjski moški komorni zbor, ki je v aprilu letošnjega leta praznoval petletnico svojega obstoja in je v juliju letos žel izreden uspeh z nastopi med slovenskimi rojaki na Koroskem, je nedavno dobil od Slovensko-hrvaške prosvetne zveze v Trstu vabilo za prireditve koncertnih nastopov v Trstu in okolici. Seveda so naši pevci, na katere smo Celjani upravičeno ponosni, z veseljem sprejel povabilo za gostovanje, ki bo v dneh 29. in 30. novembra ter 1. decembra. Tako bo torej celjski komorni zbor med prvimi pevskimi družinami, ki bo napravil umetniško kulturne stike med našo državo in Italijo. Društvo bo za pomembno koncertno turnejo v Trstu izdalo poseben program s posvetilom temu važnemu kulturnemu dogodku.

Odpadni SVINEC kupimo vsako količino po najvišji ceni.
Odpadpromet Laško

Pravi socialistični odnosi ponekod še vedno niso vpeljeni

Enajst let že imamo zakonito ljudsko državo, borba za socializem in enakopravnost ter ljudsko samovlado pa je še veliko bolj stara. Pet let je pri nas že delavsko samoupravljanje, ki je na splošno zelo pogloboilo socialistične in demokratične oblike našega družbenega življenja. Decentralizacija ni formalen akt ali eksperiment, temveč njen namen je, da je udeležba najširša množica čim večja. Prav isti razlogi nas vodijo k ustanavljanju komun, ki bodo v končni fazi najidealnejša oblika samoupravljanja delovnih ljudi.

Težke in ostre so bile borbe preden smo dosegli vse to za kar nas danes obdružuje delavski razred vsega sveta. Odpravili smo izkoriščanje delovnega človeka, uvedli povsod veljavnost besede vsakega soustvarjalca in se borili proti vsem navadam preteklosti. Naši zakoni in predpisi nimajo razpoke, kjer bi se lahko prerivali v naše življenje preživet, protiljudski, nedemokratični odnosi med ljudmi. Toda naj so zakoni še tako progresivni, jih vendarle izvajajo ljudje, da sem ter tja prihajajo v življenje prebarvani z individualizmom posameznega človeka.

Zgodilo se je in se še dogaja, da maramo v današnjem času včasih potrpeti z nerazgledanostjo posameznih članov družbenega upravljanja na vsej široki črti, ker ti ljudje po naših zakonih in težnjah morajo sodelovati in sodelovati. Kljub temu, da je prevzgoja ljudi že itak težavna, se najdejo v vodstvih podjetij tovariši, ki razvoj samoupravljanja zavirajo, ki ustvarjajo socializmu tuje vzdušje znotraj svojih kolektivov. Taki ljudje se običajno postavljajo za »smetano« v svojem okolju. Oni vse vedo, oni smejo vse reči, oni smejo celo žaliti in delati krivice, ne pride jim pa na misel, da bi prednosti večjega znanja uporabili pri vzgoji svojih sotovarišev. To diši po ukrepih bivših neljudskih režimov, ki niso radi videli, da bi znali ljudje vsaj pisati in brati, ker bi celo v zakonih tedanjih protiljudskih

vlad našli stavke, ki bi se jih lahko posluževali v svojo obrambo pred izkoriščanjem. Če nekdo nekaj zna, tega pa ne pove ostalim ter dela napake, je znak, da rad v kalnem ribari.

V sidskalnih podružnicah so zadnje čase povsod govorili o samoupravljanju, o upravljanju cen in veliko tudi o odnosih v podjetjih. Lani in v predlanskem letu je bilo o primerih samopastva, diktatorstva in izkoriščanja mnogo govora in pisanja. Optimisti bi mislili, da je sedaj aktualen predvsem gospodarski kriminal in da prejšnjih pojavov ni več. Toda naenkrat so spet udarili na svetlo kaj žalostni primeri odnosov v kolektivih, o katerih bomo posamezno poročali v bodoče.

Samopašni elementi so sedaj verjetno spremenili svojo taktiko. Ne nastopajo več odkrito, temveč veliko bolj zvito. (V omenjenih dveh primerih je še po starem.) Le-tam delajo ti ljudje take, da vse njihovo delo izgleda v korist podjetja, dejansko pa s spekulativnimi postopki, prestopki raznih določil napeljuje vodo na svoje mlino. Kaj takega bi moglo biti tudi v zvezi s problemi nerealnega stanja cen. Ti ljudje enostavno zlezajo kolektivni pod kožo. Prej so oblastno odklanjali resnične kolektivno upravljanje, zdaj pa postavijo celo ves kolektiv predse kot ščit, ki se po navadi zave njihovega zajedstva šele takrat, ko je že prepozno.

Kmetijska šola Sentjur pri Celju priredi 24. nov. 1954 ob 10. uri

plemenski sejem

za dvajset telic sivorjave pasme. Interesenti vlijudno vabljeni!

Zato se zgodi, da tam, kjer je ugotovljeno škodljivo poslovanje za podjetje in družbo sploh, nastopa ves kolektiv v obrambo krivca, če ga pristojni organi družbe postavijo pred zagovor.

Ponekod so napačni tudi pogledi na urejene delovne odnose. Temu je krivo običajno pomanjkljiva politična vzgoja ljudi. Zgodilo se je, da v podjetju niso marali vodilnega uslužbenca zato, ker je bil baje »visok«, ker ni hotel z njimi prijančevati in »piti bratovščino«. To je enostavno smešno.

Čas je, da končno zavremo take tendence posameznikov. Zato pa je treba poznati naše zakone, vedeti kaj je prav, kaj ni. Doživetje krivice je šola za vse, ki se ne zavedajo svojih pravic pa bi se jih morali.

J. K.

V Celju imamo logopedski oddelek za zdravljenje govornih motenj

Že nekaj časa deluje v Celju v okviru Društva prijateljev mladine oddelek za zdravljenje govornih motenj. Oddelek vodi poštvovalno in z velikim uspehom priznani logoped tovariš Drago Zupančič, ki mu je poverjen obremenjen oddelek enakega značaja v Mariboru.

Kako silno potreben je bil logopedski oddelek v Celju, kažejo množične prijave »pacientov«, ki se večajo iz dneva v dan, tako da jih tov. Zupančič sam ne more več sproti obravnavati. Ker se bodo prijavitelci verjetno še in še prijavljali, je Celje tudi že pomislilo na bodočnost in bo preobremenjeni logoped Zupančič kmalu dobil dobrega pomočnika v osebi tovarišice Mirnikove, diplomirane učiteljice, ki že hospitira pri njem.

Logopedski oddelek, ki ima nalogo zdraviti govorne napake, to je učiti pravilni govor, se ne more spuščati v celokrog zdravnikov, je pa vsekakor v tesni povezavi z otorinolaringologom. Gluhe, naglušne in nosilajoče najprej greišče specialist, potem pa jih napoti k logopedu.

Pri celjskem logopedskem oddelku je doslej registriranih preko 120 primerov, obravnavajo pa jih trenutno 75. Poleg zdravljenja daje logoped v tem oddelku tudi nasvete staršem, ki imajo kakor koli »bolne« ali duševno manj razvite otroke. Logoped opozarja zlasti na zdravo govorno okolje, da se govorna napaka ne potencira. Po nasvetu prihajajo ljudje iz bližnje in daljne okolice.

Konkretno pa v logopedskem oddelku obravnavajo psihološke govorne motnje ter motnje, ki so osnovane na deformaciji govorila. Za enkrat je registriranih največ primerov jecljanja in brbotanja. Brbotanje je napaka, slična jecljanju, toda s to razliko, da brbotanje nima pozornosti do govora, jecljanje pa preveliko. V logopedskem oddelku je tu precej jecljačev, sesljačev, nekaj naglušnih in

precejšnje število rotacistov (pogrkvalcev). Nosljanje je največkrat posledica preklanega neba ali ohromelega neba. Napaka se da odpraviti z operacijo, pozneje pa dobi »pacienta« v roke še logoped, ki mu z govornimi vajami pripomore do normalnega govora.

Kot smo že prej omenili ima celjski logopedski oddelek največ primerov jecljanja, med katerimi so nekateri posebnost težkega značaja. Kot z ostalimi tozadevnimi »bolniki«, je treba z jecljanjem še posebej obzirno in psihološko postopati. Kot smo dejali, ima jecljanje preveliko pozornost do govora. Princip zdravljenja je zato v glavnem v tem, da jecljanje odvrnemo pozornost od govora. Če starši jecljača neprestano opozarjajo na napako, mu s tem hitro naravnost gojijo in jo stopnjujejo. Prav tako bi tudi šola morala mirno iti preko takšne napake. Učitelj naj bo z jecljanjem potrpežljiv in naj mu da dovolj časa za premislek in odgovor. Večkrat zagreši učitelj veliko pedagoško napako, ko nima potrpljenja s takim učenecem in mu da odgovor napisati. Jecljanje se bo pri tem gotovo počutil zapostavljenega.

Strokovnjak Zupančič obravnava vse navedene primere po globoko pedagoških principih, zato pa »pacienti« (tudi starejši!) stopajo z največjim zaupanjem v njegovo svetovalnico v Razlagovi ulici. Tudi s težkimi primeri jecljačev je dosegel v tem kratkem času že naravnost zavidljive uspehe.

Pouk se vrši trikrat tedensko (četrtrek, petek, sobota), je posamičen in traja najmanj 20 minut za posameznika. Trenutno se zdravi tu največ mladina celjskih šol, nekaj pa je tudi izvenšolske mladine in odraslih iz celjske okolice. Zdravljenje je brezplačno. Zeleti je le, da bi bil vsak odrasli zdravljeneec tega oddelka član Društva prijateljev mladine. V. S.

Kako dolgo bo brusač Held še spal pod milim nebom

Ce bi imela svojega prašička, mu go-tovo ne bi privoščila takega »stanovanja«, kot ga ima brusač Peter Held s svojo družino na periferiji olepšanega Celja.

Ce vas not zanese v bližino tovarne perila, pogledajte in ogledajte si to sramoto. Jaz sem si jo ogledala in me je bilo sram za vse Celjane — in še posebej za tiste, ki danes z majhno družino še posedujejo večsobna stanovanja in jim celjska stanovanjska stiska ne seže do možgan, še manj pa do srca.

Brusač Peter Held, ki ima 4 šolo-obvezne otroke in je sam še invalid po vrhu, je pred junijsko poplavo posedoval skromno barako, ki pa mu jo je voda odnesla. Tako je kot mnogi drugih poplavljenec ostal čez noč brez strehe in je družinici komaj rešil gola življenje. Ker je možakar mirnega in nevsiljivega značaja, ob razdelitvi pomoči za poplavlence ni prevelik molečal ter tudi ni znal uveljaviti svojih pravic. Sprejel je za otroke najpotrebnejše, potem pa je mirno čakal, da ga Celje stisne v kako skromno zavetišče.

Začasno ga je sprejel pod streho prijatelj Anton Resner, prav tako brusač, ki stanuje v bližini »Topra« s petčlansko družino v vozičku, ki ima velikost štiri krat dva metra. Kako se v tem prostoru

stiska 10 ljudi, med njimi stara, težko astmatična mati in 4 otroci, si lahko mislimo — oziroma si sploh misliti ne moremo. Ta v pravem pomenu besede »stanovanjska stiska« traja pri tej brusasški družini že pet mesecev.

Zavedati se moramo, da so tu trije otroci, med njimi celo dva gimnazijca, ki na robu majhne mizice pišejo svoje domače naloge, držče stekleničko črnila med koleni. In kako naj se učijo v takem prenaseljenem prostoru, ko se v njem kuha, pere, brusi in popravlja dežnike. Ponoči je ta voziček izpolnjen res do poslednjega kotička. V kotu stoji počez postelja zakoncev, ostalih sedem prebivalcev pa se stisne vzdolž po vozu in težko si je predstavljati drugače, kot da otroci ležijo malodane drug vrh drugega. Oče Held s svojim petnajstletnim gimnazijcem že ne najde med njimi več prostora, zato si je v bližini voza postavil šotor iz koruzne slame in ga pokrtil s pločevino. Pod tem koruznim šotorom spita že pet mesecev oče in sin v slami na vlažnih tleh.

Stanovanjski urad, Svet za socialno skrbstvo in RK si sicer prizadevajo, da rešijo obe družini teh stanovanjskih tegob, vendar si že preveč dolgo samo prizadevajo. Zima je pred vrati, jesensko deževje in hladne noči so tu — zato

Novo ustanovljeno lutkarsko gledališče v Celju bo kmalu začelo delovati

Pred nekaj dnevi je agilno Društvo prijateljev mladine skupno z Okrajno ljudsko prosveto v Celju ustanovilo lutkarsko gledališče, ki bo celjski mladini gotovo prineslo mnogo zabave.

Po zgledu drugih mest je tudi Celje že dolgo stremelo za tem, da bi sicer maloštevilnim celjskim lutkarjem vso možnost širšega razvoja in izpopolnitve. V Celju je sicer že obstajala lutkarska družina na Dolgem polju, ki je precej uspešno delovala. Prav tako je tudi Industrijska kovinarska šola že imela svojo lutkarsko družino, žal pa jim je letošnja poplava ves lutkovni material uničila.

Tako so Celjani v okviru Društva prijateljev mladine in pod moralno podporo Okrajne ljudske prosvete ustanovili mladini svoje gledališče in bo to gledališče v najbližji bodočnosti začelo delovati. Kot temelj novemu gledališču so vzeli kar dolgopoljske lutkarje in lutke. Danes ima gledališče v posesti že okrog 60 lutk, s katerimi lahko uprizorijo vsakovrstne igre. Za izpopolnitev mladega »ansambla« pa bo celjska prosveta s pomočjo ljubljanske centrale pričela s starimi in novimi lutkarji v Celju tečaj, ki bo gotovo dal tudi zadovoljivo število novega kadra.

Glede dokončnega prostora, kje bo lutkovno gledališče našlo svoj stalni dom, še ni ničesar določenega. Za enkrat so si lepo uredili dvorano v Kajuhovem domu, ki bo za prvi čas kar ustrezala svojemu namenu. Upati je, da bo novo ustanovljeno lutkarsko gledališče v Celju našlo med prebivalstvom na mnogo simpatij pa tudi razumevanja, da bomo tako s skupnimi moči podprli dobrohotno prizadevanje vsi prijatelji mladine. V. S.

Kaj vse se lahko dogodi pi'anemu človeku

Posestnik Mihael Kos iz Sopot pri Podčetrtku je 10. t. meljal voz drv v sosednjo hrvaško republiko. Tam se je napil do onemoglosti, njegova vprežna živina — krava in vol — pa sta šla z vozom brez gospodarja nazaj proti domu. Sotla sta govedi prekorčili, toda sta obšli na drugem bregu. Dan pozneje so našli ljudje zgodaj zjutraj govedi ob Sotli, toda brez voza. Verjetno sta se krava in vol rešila vprege, voz pa je naraščajoča Sotla odnesla. Prav tako bi lahko narasla voda odnesla tudi živali, da ju ni pravočasno rešil tovariš P. M. Nesreča bi bila lahko še večja in bi morda terjala smrtno žrtev, če bi bil pijani voznik slučajno na vozu, ko je njegova živina zabredla v soteske vode.

Ta primer naj bo opomin vsem prijateljem vinske kapljice, prav posebej pa še voznikom in oškodovancu samemu, da bo v bodoče pri pijanosti poznal pravo mero. K. A.

ne kaže več čakati in si prizadevati ter trkati obzorno na socialni čut teh in onih. Če stanovanjski urad tega ne zmora, naj posežejo vsem mogočne organizacije, SZDL, RK, Društvo prijateljev mladine in mi vsi Celjani, ki nas mora osebno boleti tak sramotni primer. Poučarjam, da brusač Held ni kak delomrznj potepuh, temveč delovni človek, ki kot invalid težko služi svoj kruh za preživljanje petčlanske družine. In kot takemu naša socialistična družba gotovo ne bo odrekla pomoči. V. S.

To naj bi bila jesenska idila sredi Celja, pa ni, ker je med tem, ko so sliko izdelovali v Ljubljani, že zmanjkalo koštanja... (Foto Lik)

Kmetijske zadrage naj bi še bolj uspešno intervenirale na celjskem trgu

Nekatere kmetijske zadrage že od 3. t. m. nudijo Celjanom poljske pridelke po dokaj nižjih cenah kot privatniki. Celjani so tega zelo veseli, želijo si le, da bi bilo blaga še veliko več. Do sedaj pa je intervencija še preslaba. Vsako jutro se gnetejo gospodinje okoli zadrugnih stojnic in blago je hitro razprodano.

Do sedaj prodaja na celjskem trgu nekaj zadrug vsak dan razen nedelje in ponedeljka. V torek prodajajo kmetijske zadrage iz Slivnice, Sentjurja pri Celju in Žusma; v sredo KZ Damlje, Blagovna in Ponikva; v četrtek KZ St. Vid pri Grobelnem in Šmarje pri Jelšah, v petek KZ Zreče, Konjice, Žiže in Loče ter v soboto KZ Kozje, Prevorje, Lesično, Podčetrtek, Pristava in Zibika. Zadrage se tega vrstnega reda

kar v redu držijo, le v sredo so Celjani pogrešali KZ Ponikvo pri Grobelnem. Cene kmetijskih zadrug so bile v tem tednu naslednje: fižol od 40 do 60 din, zelje od 14 do 17 din, jajca po 18 din, krompir od 10 do 11 din, repa po 5 din, kislja repa od 20 do 25 din, redkev po 10 din, mleko do 25 din, korenje do 8 din in korenček do 10 din.

Privatniki so po prodajali po naslednjih cenah: fižol do 90 din, zelje od 22 do 25 din, jajca od 22 do 25 din, krompir po 12 din, repa od 12 do 14 din, kislja repa od 40 do 50 din, redkev po 20 din, mleko od 30 do 32 din in salata od 40 do 45 din.

Vsekakor je intervencija kmetijskih zadrug kar se cen tiče uspešna, le skrbeti bodo morale, da založijo celjski trg z večjimi količinami.

KOLEKTIV PAPIRNIC IN KNJIGARNE CELJSKE TISKARNE

sporoča ljubiteljem leposlovnih in strokovnih knjig, knjižnicam, šolskim upravam, raznim ustanovam in vsem ostalim interesentom

da je znižal cene vsem leposlovnim in strokovnim knjigam za 10 %

To znižanje mu omogoča močno povečan promet, katerega je dosegel z ugodnejšim nakupom raznih pisarniških in drugih potrebščin, katere nudi potrošnikom po znižanih cenah.

Prepričajte se sami v prodajalni Papirnice in knjigarne Celjske tiskarne Celje, Trg V. kongresa 3 — telefon 23-76

Kmetijstvo in zadružništvo na Danskem

ZA DANSKO SO ZNAČILNE KONZUMNE (potrošniške) ZADRUGE

Le-teh je v celi državi nekaj nad 2000 s skupnim številom članov okrog 435.000. Računajo, da je v konzumnih zadrugah včlanjenih oziroma se v njih preskrbuje okoli 37% celotnega prebivalstva Danske. Članstva je iz vseh slojev. Te zadrage predstavljajo v glavnem trgovino specerijskega, kolonialnega, galanterijskega in manufakturnega blaga. Podedelске zadrage te vrste se bavijo tudi z nakupom in prodajo kmetijskega reprodukcijskega materiala, kakor so: umetna gnojila, zaščitna sredstva, močna krmila, odkup jajc in zdravilnih zelišč, itd. Pravilo je, da zadrage poslujejo samo s člani. Kakor hitro bi poslovale tudi z nečlani, bi jih država obdavčila kot privatne trgovce. Zadrage imajo namreč mnogo manjše davke kot privatni trgovci. Davčna osnova za potrošniške zadrage je vrednost zadružnega premoženja. Povprečno plačajo letno 1% davka od vrednosti zadružnega premoženja. Predelovalne zadrage pa plačajo 0,40% davka od vrednosti premoženja.

Ogledali smo si potrošniško zadrugo v Rüsslyngge-u, izrazito kmetijsko področje. Ta kraj je poznan po vrtnarski proizvodnji, ki je tukaj zelo na višku. Zelo lepo nas je sprejel direktor zadrage, ki je istočasno poslovodja trgovine. Bili smo tudi postreženi s čašico italijanskega vermuta in kakor običajno s cigaro. Omenjeni kraj šteje okrog 1500 prebivalcev. V zadrugo je vključeno okoli 37% prebivalcev, kar je tudi povprečje za Dansko. Omenjena zadruga je ena od najmočnejših v Danski. Ima 1.750.000 kron letnega prometa.

Polovico prometa odpade na kmetijski reprodukcijski material, druga polovica pa na potrošno blago. Glede na opravljeni promet znaša dobiček okrog 5%. Kot ristrotno delijo članom samo 6% celotnega dobička. Stroški trgovine znašajo 5,5%, in sicer: plačni sklad 5% ter ostali stroški 0,5%. Vsak direktor potrošniške zadrage mora pred nastopom te službe imeti najmanj 10-letno prakso v trgovini kot trgovski pomočnik, dovršeno 8-mesečno zadružno trgovsko šolo (stroške za šolanje nosi sam) ter mora položiti upravnemu odboru zadrage kavicjo v znesku 20.000 kron. (860.000 din.) Zaradi velikega števila trgovskega kadra je to mesto zelo težko dobiti. Zadruga je vključena v zvezo potrošniških zadrug Danske, ki ima svoj sedež v Kopenhagenu, širom po državi pa 16 filijal in 17 lastnih tovarn, to je največje dansko trgovsko podjetje z ogromnim prometom in lastnim kapitalom. Ta zveza je bila ustanovljena leta 1896. Njene tovarne ustvarjajo letno proizvodnjo v vrednosti 170 milijonov kron (7.310.000.000 din). Tovarne proizvajajo tekstilno blago, usnje, konfekcijo, milo in ostala kemična sredstva, konzerve, sladkor, pohištvo, čevlje, tobak itd. V upravi in skladiščih zveze je zaposlenih 5000 ljudi. Zveza je imela preteklo leto 635 milijonov kron, to je za 27.305.000.000 din prometa. Blago prodaja samo svojim članom.

Vrnili se bomo k proizvodnji, ki je veliko bolj zanimiva in predstavlja njeno izlučevanje za nas tudi večji pomen. Mislil, da se z Dansko, kar se donosov v kmetijski proizvodnji tiče, v celoti vzeto, ne more kosati nobena država na svetu. Človek skoraj ne bi verjel golim številkam, če se na lastne

oči ne bi o dejstvih prepričal. Pri tako zelo visokem intenzivnem kmetijstvu pa moramo seveda upoštevati nekatera dejstva. Sedanji nivo njihove kmetijske proizvodnje je plod dolgotrajnega dela na selekciji v živinoreji in v poljedelskih kulturah, predvsem pa veliko delo, ki so ga v 70 letih izvršili pri izboljšavi tal. V nekaj letih so izvršili ogromna melioracijska dela, saj je pred tem bila Danska zelo pusta, zelo zamočvirjena, kislja, ter podvržena šilovitim vetrovom z morja. Njihova država je skoraj v celoti obdana z morjem. Ze v letu 1869 je bila v Danski organizirana močna akcija za melioracijo na zadružni osnovi. Takrat je ustanovljena njihova prva zadruga za melioracijo in pogozdovanje, ki se je razvila v ogromno podjetje, ki je v vseh letih svojega obstoja usposobilo preko 900.000 ha neplodne zemlje v najboljše zemljo, ki da danes ogromne donose. Omeniti je, da imajo Danci še danes okoli 160.000 ha nerodovitne zemlje, puščave in močvirja, ki ne rodi ničesar in čaka melioracij, ki naj bi jih po svojih načrtih izvršili v nadaljnjih 7 letih. Ta zadruga je doslej pogozdila preko 100.000 ha zemlje, zgradila v obalnem pasu ogromno gozdnih zaščitnih pasov proti vetru, za kar je porabila preko 1.000.000 dreves. V svoji posesti ima v različnih mestih v državi 6000 nahačališč apna za kalcifikacijo zemlje, ki je, kakor tukaj pravijo, največji problem danskega kmeta. Ima lasten pedološki laboratorij, kjer se letno analizira okoli 200.000 vzorcev zemlje, zaradi ugotavljanja potreb po apnenju. Pravilo je, da danski kmet kalcificira svojo zemljo, seveda po predhodni strokovni analizi, vsaki 8 let. Ne bi bila torej točna predstava, da je v Danski od nekdanj naravna kvačeta zemlje predstavljal pogoj za tako visoko proizvodnjo, kakor jo imajo danes.

Seveda ne moremo vsega tega niti aplicirati na našo situacijo, niti ustvariti točne primerjave. Ekonomski in politični pogoji za razvoj danskega kmetijstva so bili povsem drugačni kakor pri nas. Danska je bila nekoč zelo močna pomorsko-trgovska država, saj je njena trgovska mornarica po obsegu bila tretja najmočnejša na svetu. Od tod so jim ogromna sredstva, ki so jih v preteklosti vlagali v kmetijstvo. Ekonomski pogoji za razvoj so bili torej boljši kakor pri nas, ki smo bili vse do osvoboditve žrtve najhujših ekonomskih izkoriščanj. Poleg tega ne gre pozabiti, da je Danska dežela, ki nima osnovne surovinske industrije niti rudarstva in je, kar se tega tiče v celoti odvisna od uvoza. Je izrazito kmetijska država, s silno razvitim kmetijstvom in je sprito tega svojega notranjega gospodarstva zelo močno odvisna od prilik na svetovnem tržišču, kajti le rahli pretres v cenah kmetijskih proizvodov na svetovnem trgu vleče za seboj nujno težke posledice za Dansko gospodarstvo. Na eni strani je torej bogata dežela, kmetijsko zelo razvita, na drugi strani pa odvisna. Gospodarsko torej ne more biti samostojna v pravem smislu besede. Nadalje ne gre pozabiti, da Danska v svoji preteklosti ni imela tako hudih posledic vojne, saj v preteklih 100 letih ni utrpela večje vojne škode. Daljše obdobje za Dansko ni bilo nobene nevarnosti glede plasmana kmetijskih proizvodov, dočim je naša zgodovina, zgodovina same borbe proti tujim izkoriščevalcem. Toda glede na možnost lahko rečem, da so pri nas pogoji za večje uspehe v kmetijstvu. Ze samo naš družbeno-politični sistem in velika moč naše industrije sta dva osnovna pogoja za to. Po mojem mnenju pa je pri nas še precej problemov, ki čakajo rešitve.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Franc Lubej

vzame nazaj polovico posnetega mleka od oddane količine. Mleko plačuje kmetom po toščobi. Vsak dan vzamejo vzorec, ga dajejo v epruveto, ki nosi številko tega kmeta. S kemičnimi dodatki se mleko obdrži en teden, nato ga izmerijo, dobijo tedenski povpreček v maščobi, ki je osnova za cene. Plačujejo ga 14-dnevno, točno. Upravni odbor je 7 članski. Funkcija predsednika in članov upravnega odbora je častna in ne prejemajo za to delo nobene nagrade. Direktorja postavlja in mu določa prejemke upravni odbor. Ostale uslužbenke postavlja in jim odreja plače direktor. Delež člani nimajo, jamčijo neomejeno. Ta zadruga ima tudi hladilnico. Vsak član ima svoj ključ in lahko vsak čas prinese in odnese svoje prehranske artikle. Člani so najbližji kmetje, ki jih je 140. Vsak plača za uporabo hladilnice letno 70 kron (3010 din).

Občni zbor je enkrat na leto, seje odbora pa so mesečne.

Izlet rezervnih oficirjev, ki zaleže več kot vrsta predavanj

Na lanskem obnem zboru Združenja rezervnih oficirjev v Celju je bil sprejet predlog, da bi v okviru vzgoje oficirskih kadrov uvedli tudi izlete v specialne enote JLA, ker je konkreten, nekako »otipljiv« stik z nekim rodom vojske lahko zelo koristen, če ne najkoristnejši vzgojni način.

Poletje je v Združenju minilo brez rednega strokovnega dela, zakar so v tem času objektivni razlogi, saj nobena organizacija v poletnih mesecih ne uspe sprovediti sistematičnega študijskega dela. Na jesen pa je tudi UROJ začelo uvajati sistematično strokovno delo med rezervnimi oficirji.

Tako je v nedeljo MOUROJ Celje organiziral izlet rezervnih oficirjev na vojaško letališče na Krškem polju. Trije polni avtobusi so jih pripeljali na obisk specialni vojaški enoti, ki je stala vse, da bi obisk rezervnega oficirskega kadra imel čim več koristi pri izpopolnjevanju vojaških ved. Tako so podrobno razkazali področje radiovež, dalje razne tipe šolskih prehodnih in borbenih letal, njihovo oborožitev, taktične lastnosti itd. Prav tako so si lahko ogledali tudi razne zvrsti bombnega in raketnega orožja in na kraju tudi slučajno videli pristajanje in izgled domačih bojnih letal.

Skratka je obisk na vojnem letališču bil zelo koristen za vse udeležence. Suhoparno, brez dokumentacije prenašano predavanje kaj lahko izhlapi v najkrajšem času, medtem ko stvari in orožje, ki ga enkrat vidimo in dobimo pregledamo, ne bo nikoli šlo iz spomina.

Morda bi v bodoče kazalo večkrat organizirati take strokovne ekskurzije v razne specialne enote JLA. Sicer je to res zelo težko, ker organizacija UROJ nima odvisnih denarnih sredstev, ki bi jih lahko uporabila za take svrhe. Če organizacija rezervnih oficirjev ne bo dobila nobenih subvencij in podpor, bo

seveda za letos ta izlet prvi in zadnji. Toda vzemimo v roke svinčnik in malo računajmo, koliko so podjetja, ki zaposlujejo rezervne oficirje na skodi, če morajo le-ti iti na izpopolnjevanje vojaškega znanja v vojaške enote. Združenje rezervnih oficirjev pa bi moglo ob izdatnejših finančnih sredstvih dosti doprinesti k vzgoji oficirskih kadrov izven vključevanja pripadnikov na dvo-mesečne vaje. Rezervni oficirji bi lahko doma delali izpite, hkrati pa bi povečanje strokovnega izpopolnjevanja koristilo vsej naši skupnosti, ker znanje rezervnih oficirjev predstavlja večjo obrambno moč naše vojske v primeru potrebe.

Kakšno je poslovanje z delovnimi knjižicami

Delovnim knjižicam, ki bi nam morale služiti kot edini in glavni dokument pri urejanju vseh pravic iz delovnega razmerja, posvečamo vse premalo pozornosti. Premalo skrbimo za njihovo pravilno izpolnjevanje. Velika površnost je ugotovljena pri podjetjih, ki tudi drugih nalog ne opravljajo zadovoljivo. Ni čudno, če ugotovimo, da za to delo pooblaščenim uslužbencem včasih niti ne vedo, da obstajajo o delovnih knjižicah posebni predpisi. Ni torej naključje, da so izpolnjevalci delovne knjižice kar po svojem, lastnem predurku. Prav to, kar bi lahko ponekod imenovali celo nepismenost, pa je povzročilo sedanje neurejeno stanje in neizogibne posledice.

Da bi se sedanje pomanjkljivosti popravile, naj uslužbenci, ki so odgovorni za pravilno poslovanje z delovnimi knjižicami (tam, kjer še dosedaj za to delo ni nihče odgovoren, naj bi nekoga zadolžili), ponovno prečitajo uredb o delovnih knjižicah in navodilo za izvajanje uredb o delovnih knjižicah (Uradni list FLRJ, št. 7/52 in 30/52 in ugotovijo, če je njihovo ravnanje v skladu s temi predpisi. V teh pred-

društva

VEČJA GRADBENA DELA — USTANOVITEV STALNE TURISTIČNE KONFERENCE — GRADNJA LJUDSKEGA KOPALIŠČA — POVEČANJE DVORANE V NARODNEM DOMU — 30 LET DRUŠTVA

Pretekli petek zvečer se je sestal k plenarni seji širši odbor Olepševalnega in turističnega društva, da pretrse delo upravnega ter ostalih društvenih odborov v zadnjih mesecih. Seja je bila zelo dobro obiskana. Obširna poročila so podal predsednik upravnega odbora Rado Jenko, predsednik propagandnega odbora Zoran Vudler in društveni blagajnik Godnik Viktor.

Iz poročil je bilo razvidno, da je društvo v letošnji sezoni uspešno delovalo na vseh področjih. S sredstvi, ki so jih dala društvu na razpolago pred-

vsem mestna občina in pa delovni kolektiv, je društvo postavilo godbeni paviljon v mestnem parku in v njem vsako nedeljo preko poletja organiziralo koncerte, dalje je izvedlo celotno ureditev Kocenovega trga z lastno gradbeno ekipo, uredilo plot in pločnik v zahodnem delu Razlagove ulice, nasad in zid na Slomškovem trgu ter nadaljevalo z ureditvenimi deli na Starem gradu.

S številnimi dopisi je društvo opozarjalo podjetja, ustanove in zasebnike, da naj skrbijo za red in snago in da naj odpravijo razne pomanjkljivosti. Najbolj kričeče primere pa je društvo objavljalo tudi v Tribuni Olepševalnega in turističnega društva v Savinjskem vestniku.

Zivahna je bila tudi turistično-propagandna dejavnost. Na pobudo društva je bila konec avgusta ustanovljena tudi »Stalna turistična konferenca« kot poseben odbor v sklopu društva, ki združuje turistična društva in podjetja na območju celjskega in šoštanskega okraja in že uspešno deluje. Izdane so bile naslednje publikacije: Turističnogospodarski adresar, prospekt Celja, prospekt Stari grad v skupni nakladi 30.000 izvodov.

Cvetlični odbor je propagiral cvetje, camping-klub pa je izposojeval šotore ljubiteljem narave. Vsa ta dela je uspelo društvu realizirati predvsem s prostovoljnimi delom in z delom v lastni režiji za znesek 4.000.000 dinarjev v primeri s predračunom gospodarskih podjetij v znesku 9.500.000 dinarjev.

Vsa tri poročila so sprejeli člani širšega odbora z zadovoljstvom na znanje. V živahni razpravi so dali posamezni odborniki pobudo, da bi društvo tudi v prihodnjem letu nadaljevalo z urejevalnimi deli na Starem gradu, predvsem pa uredilo tam iz kakega že obstoječega

objekta primerno gostišče. Drugi so se zavzemali spet za še večjo snago v mestu, nekateri so zahtevali, da je potrebno oživetj restavracijo Milnarjev Janez na Teharju, s posebnim odobravanjem pa je bil sprejet predlog, naj da društvo pobudo za razširitev sedanje velike dvorane Narodnega doma, ki je postala kot edina dvorana za koncerte in družabne prireditve že pretesna. Beseda je tekla dalje o cestah, muzeju, parkih, nasadih in spet je bilo živahno pozdravljeno sporočilo, da bo mestna občina zelo verjetno že prihodnje leto pričela z zemeljskimi deli za postavitev ljudskega kopališča, ki bo lahko že v letu 1956 služilo svojem namenu — seveda, če bodo regulacijska dela Savinje normalno potekala, ker sta gradnja kopališča in pa regulacija Savinje najtesneje povezani.

Obnavljana je bila tudi gradnja novega, Celju nujno potrebnega hotela in pa gradnja stanovanj.

Ob veliki proslavi »Stajerska v borbi« so društveni člani pomagali pri organizacijskem delu, društvo je dalo na razpolago svoje prostore, izposodilo veliko število zastav ter s časopisnimi objavami pozivalo prebivalstvo, da naj kar najlepše okraši mesto.

Ob zaključku je bil sprejet program za nadaljnje društveno delo, ki mora biti v prihodnjem letu še bolj živahno. Društvo bo praznovalo v prihodnjem letu svojo tridesetletnico, ki bo praznovana s številnimi prireditvami in s posebno zgodovinsko publikacijo.

Delo društva je bilo v letošnjem letu res uspešno, za kar gre vse priznanje marljivim društvenim članom ter ljudskemu odboru mestne občine Celje in delovnim kolektivom, ki so s svojimi sredstvi omogočili društvu izvršitev tega velikega programa. Poleg materialne pomoči pa je društvo imelo pri svojem delu vsu moralno pomoč celotnega celjskega prebivalstva in je tako z marljivim delom glavno letošnjo sezono uspešno zaključilo. Vran.

Trgovsko podjetje »Volna« nam pripravlja vesel umetniški UŽITEK

Ta je pa lepa. Od kdaj se gredo trgovci komedijante (razen takrat, kadar stranke prepričujejo, da cene niso visoke)? Brez skrbi. Ne bomo vam poročali o neznanih talentih, ki so po čudnem naključju zbrani v enem kolektivu.

Gre za prvi reklamno-zabavni večer, ki ga bomo imeli v Celju. V Ljubljani je to že uobičajena stvar. Takji večeri so pri trg. podjetju »NA-MA« vsako leto večkrat. V Celju nam je tega manjkalo, saj življenje v celjskih dvorinah ni preveč pestro. Manjkalo zato, ker so gostovanja kvalitetnih ansamblov po navadi dražja, kot zmorejo vsotopnice in nihče doslej ni bil pri volji, razen v enem primeru Olepševalno društvo, da bi tako stvar nekako organiziral. No, zdaj se je ujunačil kolektiv »Volne«, ki pravi, da bo reklamno-zabavne večere krstil za tradicionalno navado, če bo prvi zadovoljili ljudi.

Toda, kar se prav zadovoljnosti tiče, si že sedaj lahko obetajo uspeh, saj bo na tem večeru sodeloval celoten ansambel mariborskega »Totega teatra«, in sicer: Božo Podkrajšek, Tijek in Štef, Franjo Kumar, Haberl Janko, Samec Jože, Vlado Golob in Mira Bedenkova. Ta imena so dovoljni porok, da bodo Celjani stresali salve smeha.

Za zmerne in prenapete ljubitelje moderne glasbe bo brez dvoma dovolj, če

povemo, da bo muzikalni spored izvajal Ferry Souvan s svojim orkestrom in nelzogično klavirino.

In nazadnje javna tajna; da bo posledica gostovanja Ivo Robiča povečan obisk mišadine, tokrat z večino na dekliskih stanih.

V dvorani gotovo ne bo manjkalo »spekulantov« na srečo, ker bo pri vseh treh predstavah žrebanje nagrad, ki jih podjetje »Volna« pripravlja za to priliko. Tako se bo ta veseli večer nekaterim sprevrgel še v večer sreče in dobička.

Morda komu ne bo prav in bo dejal: kaj mi bo mešanica? Nalijte mi čistega vina! Danes je že zares težko nekaj poslušati in gledati, da ni vmes reklama. Samo odprte radio, razgrnite časopise in revije, povsod vas preganja reklama. Če pa že drugače ni mogoče, pozdravljamo tudi ta način posredovanja kulturnih prireditev in zabavnih večerov, kajti boljše so taki kot nobeni. Sploh se nam ni treba bati, da bi ves večer poslušali, kaj pri »Volni« prodajajo. Kolektiv smatra, da je zanj dovolj, če je stvar vzel v svojo organizacijo, da Celjonom, torej svojim odjemalcem, nudi poleg kulturne potrebe še nekaj zabavnega. No, zares nas zanima, kako bodo obiskovalci 5. decembra letos, zadovoljni?

1. DECEMBRA

Andrejev sejem

V CELJU

prodajajo trgovska in obrtna podjetja ter proizvajalci domače obrti iz Celja in drugih krajev LR Slovenije.

ZGODBA

Mirko Roš:

slavenskega internanca

PO PRIPOVEDOVANJU PADEŽNIKA IVANA, KMEČKEGA SINA IZ TROJNEGA PRI LAŠKEM

Moja zgodba se glasi tako, kakor si jo je zapisal v maju 1945 mestni referent za ugotavljanje vojnih zločinov v Laškem. V njej ni psiholoških vrednot in problemov in tudi ničesar, kar bi ji moglo dati literarno vrednost, saj samo kratko našteva važnejše dogodke, kar sem si jih obdržal v spominu. Zgodba ne da besede niti mojemu najglobljemu čustvu, ki izvira iz ljubezni do mojega ljudstva, do domačih krajev, rodnihi poljan in gozdov, do moje družine in domače hiše. To čustvo, ki me je peklo vse dni in noči, je bila zavest, da živim uklenjen v sužnost ravno takrat, ko kliče domovina svoje otroke v oboroženo borbo proti okupatorju. Tam v daljni domovini si pridobivajo mnogi bratje in sestre slavo junških borcev za svobodo. Zato sem spoznal: Boljše in lepše bi bilo umreti v drznem boju proti podlemu sovragu, nego brezmočno trpeti v nečastnem suženstvu.

Ko je vse prestano trpljenje že daleč za menoj, a se mi misli še vedno tolikokrat vračajo v minula doživetja, razglabljam o vzrokih in pomenu vojne-ga dogajanja. Vedno jasnejša in razumljivejša mi postaja krivda nemškega naroda, kajti vsa večletno vojno je

namško ljudstvo moralno podpiralo svoje voditelje, zlasti še takrat, dokler so se vrstili zunanje-politični in vojni uspehi. Tudi politično najmanj dosegljivosti s spoštovanjem zastrmeli v obetano bodočo veličino in mogočini razmah hitlerjanske države, pri tem pa malomarno prezrli najosnovnejše pravice, ki jih imajo drugi narodi, in prvi vrsti pravico do lastnega državnega in kulturnega življenja. Da pa umolkne vsak očitek vesti, je bil izdelan svetoven nacističen nazor v znamenju kljukastega križa. Nauk o nadrednosti nemškega človeka nad tujcem je vžgal in nemška mladina je navdušeno hitela k orožju in pod zastavo. Zaslepljenost je rodila divjaštvo, strupen bes je okužil ozračje nemškega ljudstva, ki je, čeprav visoko civilizirano, razgalilo pred svetom svoj nizki kulturni nivo. Vsa mnogomilijonka nemška armada, ki je plenila, požigala, divjala in morila med slovanskimi ljudstvi, je sestaven del vseh slojev in plasti svojega naroda, tesno povezanega v svojih zločinskih ciljih. Nihče ni dvignil glasu v obrambo nesrečnikov, ki so nedolžni trpeli neločljive muke po zaporih in taboriščih, umirali trpinčeni, prezeblji in gladni s bolnim domotožjem v srcu. Preživeli smo največji imperialistični

vojni pohod, kar jih je kdajkoli v zgodovini sprožil kak narod. Redki so bili nekrivci in nikogar ni bilo med Nemci, ki so se priselili med nas, da bi ne bil navdušeno odobral vseh mnogih kršitev mednarodnih obveznosti in pogodb. Napram Češki je bil prelomljen monakovski dogovor, napram Poljski pogodba o nenapadanju, napram Jugoslaviji izjava o nespremenljivosti in trajnosti njenih mej, napram Sovjetski zvezi pogodba o nenapadanju. Kamor je udrl nemški okupator, je vršil za-plembo zasebnega premoženja, v okupiranem delu Slovenije pa celo rekrutiral moško prebivalstvo za svojo armado. (V smislu čl. 53 in 56 haške konvencije iz leta 1913 o vojni na kopnem, ki jo je kot sopogodbenica podpisala tudi Nemčija, ni dovoljena zaplenba premoženja občin in zasebnikov, niti državno premoženje, ki služi bogočastju, dobrodelnosti, pouku, umetnosti ali znanosti. Druga konvencija prepoveduje rekrutacijo prebivalstva na okupiranem ozemlju sovražne države. Nemško vojno vodstvo je roko v roki s svojim megalomaniam ljudstvom teptalo prevzete obveznosti s ciljem, da bi svetu zavladal nemški narod. In nihče bi naj ne bil toliko močan, da bi ga smel zaradi storjenih zločinov klicati na zagovor. Šele tedaj, ko bi bil strt vsak odpor, naj bi na kontinentih zavladal mir, četudi le mir pokopališč.

Kakor pravilica iz tisoč in ene noči se bo nekoč znanecem zdela nedarna štiriletna zasedba naše domovine. Saj se Nemčija za utrhanje slovenskih pokrajin ni poslužila samo svoje voj-

ske in raznih vojaško organiziranih političnih formacij. Da nas hitreje seznanj z nemško kulturo in lažje privadi novemu redu, je gestapu, SA in SS-ednicam sledil močan kader meščanske poklicnih ljudi, zajet iz najrazličnejših nemških in avstrijskih mest in dežel. Zasedel je službena mesta v trgovini in prometu, v politični, sodni in prehranbeni upravi, v industriji, obrti in šolstvu. Tudi ti ljudje, pripadniki vseh slojev nemškega ljudstva, so vestno in dosledno izpolnjevali dana jim naročila, vršili pa so jih tudi tako verno, kot da bi bili prepričani o pravičnosti čudovite oblastvene odredbe, s katero nam je bila predpisana nemška narodnost. Tisk slovenskih knjig in časnikov je bil zabranjen, slovensko šolstvo ukinjeno, ustanavljajo se nemške šole, osnovne in srednje, v nemških otroških vrtohih pričenja ponemčevanje dece že v njeni predšolski starosti, organizira se prisilna oddaja slovenskih knjig. Slovenski jezik je prepovedan v uradih in obratih, v cerkvi, v trgovinah in na mestnih ulicah. Ob vsaki priliki morajo deca in odrasli poslušati zasramovanje in blatenje njih slovenskega materinskega jezika. Vršijo se aretacije meščanov, ki se drgnejo govoriti slovensko na mestnih ulicah. Drijati je treba odgovor, ako govorijo starši doma med štirimi stenami slovensko s svojimi otroci. Nemško povelje se glasi: Govori nemško, kajti jezik je izraz tvojeja mišljenja! Odstarjeni in slovanski kulturni spomeniki, uničene narodne knjižnice in kulturno-prosvetne ustanove. Povsod se vrše obvezni tečaj nemškega jezika. Otroci politično nezanečljivih staršev nimajo dostopa v srednjo šolo, za obisk vseučilišča je

potrebna dobra politična ocena z rdečo legitimacijo »Stajerske domovinske zveze«. Slovenci so odstranjeni z vseh, kolikaj pomembnih položajev v javnih in privatnih službah. Vršijo se konfiskacije in prisilni odkupi zasebnega imetja. Blizu se dokončni popin slovenskega gospodarskega, kulturnega in narodnega življenja.

Kje v zgodovini narodov in njih bojev najdemo enačico vsem tem kruto-stim, grozodejstvom in žalitvam človeškega dostojanstva? Ali ta naša doživetja ne dokazujejo globokega padca moralnega standarda nemškega ljudstva, ki mu je bilo možno šele z novimi mednarodnimi konvencijami predočiti potrebo po zaščiti vojnih ujetnikov, ujetnikov v taboriščih in partizanov, ki je z njimi kot uporniki borci ravnati enako kakor z rednimi vojaki (Na pobudo Mednarodne zveze organizacij RK so bili leta 1949 izpolnjeni in popravljeni predpisi o zaščiti vojnih ranjencev, ujetnikov v taboriščih in o vrnitvi prebivalstva v okupiranih deželah, novi pa so predpisi o priznanju svojstva rednega vojaštva partizanskim borcem.

Najboljše pojmuje in najvišje ceni svobodo, komur ni bila poklonjena v zibelki, ampak si jo je moral šele priboriti. Ali jo cenimo vsi dovolj? Le v njej je možna neminljiva sreča in bratska povezanost našega ljudstva. Prestano trpljenje partizanskega borca in sužnja internanca naj bi bilo porok srečne bodočnosti daljnjih, še ne rojenih pokolov. Tudi njihova naloga bo, da čuvajo idejo svobode, humanizma in ljubezni do domovine.

(Konec.)

Cesarjev Talec v Ljubljani ukraden

Umetnost in umetnik... To sta dve glazurni besedi, na zunaj obdani v gloriole in svetlobo, zato ljudje zunaj umetniških krogov dostikrat ne vedo, da je lahko med umetniki tudi kaj takega mogoče.

Vsaj Celjanom, če že ne tudi mnogim okoličanom, je znana najnovejša plastika akademskega kiparja Cirila Cesarja. To je talec, ki je bil odličen v mavec in prvič razstavljen ob proslavi na Ostrožnem. Stal je pred Narodnim domom. Spominjam se mnogih pohvalnih izjav ljudi, ki umetnine ne gledajo laično, brez kritičnosti, skratka ljudje, ki o tem nekaj razumejo. Te dni je bil kip v Zagrebu odličen v bron in Cesar ga je odpeljal v Ljubljano, da bi ga dal na ogled ljubljanskemu občinstvu še preden bo postavljen kot spomenik padlim žrtvam v Nazarju. Kip je postavljen v neposredni bližini Jakopičevega paviljona, kjer trenutno razstavljajo slovenski likovni umetniki svoja dela. Toda stal je le nekaj ur. Zvečer je bil postavljen, drugi dan ob dveh ga že ni bilo nikjer več. Cesar je preletel sko-

so, da Cesar nima dovoljenja za postavitev spomenika na prostoru, ki je last Uprave javnih nasadov. Sporočili so torej mestni vrtnarji, da stoji v Tivoliju plastika, ki je na »črno postavljena« in ki ovira promet.

Cesar se sicer res nima kaj pritoževati, ker res ni storil vsega potrebnega, da bi lahko nemoteno svoj naklep izvršil. Toda to ni toliko važno kot dejstvo, da so bili člani upravnega odbora društva naravnost veseli, da so našli v Cesarjevem ravnanju napako. Ni bil važen način, glavno je bilo, da so mlademu kiparju pokazali kaj so vrhovi.

Izid vsega tega je bil, da je Cesar izvršil formalnosti tega primera. Dobil si je dovoljenje pri Mestnem ljudskem odboru v Ljubljani in kip ponovno postavil. Vprašanje je, kaj bodo sedaj storili njegovi nasprotniki. Nič čudnega bi ne bilo, če bi se kje pojavil »kritik«, ki bi pisal po naročilu. Ne maram trdit, da je najnovejša delo kiparja Cesarja, vrhunska umetnost, ne morem pa mimo izjave enega največjih jugo-

Tisti, ki se ukvarjajo s psihologijo umetniškega ustvarjanja, se zatekajo zdaj k izjavam umetnikov samih zdaj k raziskovanju vseh mogočih dejstev, ki naj so ali ki naj bi vplivala na nastanek umetnine ali na ustvarjalni proces nasploš. Čas, v katerem je pisal Pirandello, pa je prinesel še psihološko, ki je marsikako dotlej nepremakljivo častljivo predstavo o svetu in življenju postavila na glavo, včasih sicer upravičeno, večkrat pa je izpričala le topo obsedenost nad umišljenimi prapodobami in kompleksi. Kdo bi se upal trditi, da se dajo iz Ojdpovega kompleksa rešiti vse uganke sfinge, uganke, ki jih zadaja ustvarjalni proces? Ali mora umetniški tvorec res nujno biti nevrotik? Toda kaj hočemo, vse to je bilo v Evropi več desetletij visoka moda, tako rekoč zadnje odkritje umetnosti in filozofije, in se danes se čara, ki ga vsebuje to polpreteklo »prevrednotenje vrednot«, ne moremo popolnoma znebiti, ne glede na to, da privzema tudi v našem času to prevrednotenje na zahodu nove pojavnosti oblike v umetnosti in ideologiji, v bistvu pa pravzaprav ni nič novega. Pri nas doma je vse to rodilo zelo skromne umetniške sadove (Bartol je pred kratkim neke pisal, da je največ pomenil pri vsem tem Podbevšek — izstavil je naši literaturi res prehudo ubožno spričevalo!), po svetu pa se je nazlegala slava velikih imen, med katerimi je Pirandello gotovo med prvimi. V tem znamenju je tudi prišel na celjski oder z enim od najbolj znanih del »Šest oseb išče avtorja«. Ali naj se ob njem tisti, ki brskajo po psihiki umetniškega tvorstva, zatečejo morda k Fontanovi izjavi, da je vse, kar beremo v svetu in v ljudeh, samo odsev lastne duševnosti? Delo najbrž res ni eno od tistih, ki bi mikalo širše sloje. Verjetno se je tega zavedal avtor sam, ki je delu napisal uvod, našemu občinstvu na razpolago v Gledališkem listu. Ta nekam čudaki dramatski prijem je nek francoski literarni zgodovinar imenoval subjektivizem, kar tudi je. Začarani ris okoli dramatikovega jaza je, priznajmo, težko preskočiti, čeprav je okvirna igra — gledališče, kakršnega gledalec pravzaprav nikoli ne vidi — začuda realistična, vsakdanja. Toda dramatikov prodor v podzavestne globine inčesta, v iracionalnost, v kaos duševnega življenja sredi socialnega nereda, ta prodor nas kljub vsej pretresljivosti ne prepriča in ne ogreje. Moj osebni vtis je ta, da je avtor grešil nad snovjo in obliko. (Spomnil sem se na tisto, kar je nekoč rekel o sebi Flaubert: »Kakšne pregrehe bi bil jaz zagrešil, če ne bi bil pisal!« Pirandello pa se je znesel tudi nad tem, kar je pisal.)

Morda je imel za tisti čas, ko so ga odkrivali v Vieux-Colombier (1919 do 1924), dober namen, da drži »povojni evropski razrvanosti pravično, okrutno ogledalo. Avtor se duhovito igra z osebami in z nami, v dramu pa ne najdemo tistega, česar smo navajeni — dejanja in značajev. Zato je težko ugotoviti tisto pozitivno jedro, zaradi katerega bi Pirandella kot umetnika in misleca uvrstili med velike dramatičarje. Osebe se kakor lutke vrte nad prepadom, avtor-lutkar pa v nas le z veliko težavo vzbuja sočutje nad njihovo svojeverstno tragiko, nad njihovim brezuspešnim naporom, da bi si pridobile izgubljeno notranjo enotnost, zavest, da so to, kar

so, Z drugo besedo, izpod njihovih nog je isti lutkar izpodnesel realna tla in zdaj jih suče na neki idealni, metafizični ravni svojih konstrukcij. To je kakor iskanje tiste četrte dimenzije v slikarstvu, nečesa, kar ne more obstati, ker se upira naravi. Picasso Slepici goslar ali Mož z ovco bo ostal, ker je predmetu in obliki kolikor toliko zvest. Kadar pa umetnik odpove zvestosti predmetu in obliki, takrat izgubi umetnost svoj družbeni smoter, svoj demokratični namen in pomen. Situacija, zgodba, značaj, motivi, problemi, vse to ni med seboj v nobeni strogi zaporednosti in odvisnosti, ker nimamo občutka, da smo gledalci nekega zaključnega dela, marveč da stojimo sredi ustvarjalnega vrtinca. Upravičeno je vprašanje, če je to drama v pravem pomenu besede v smislu nekega konstruktivnega historizma, proti kateremu se je v »Estetiki« zagnal tudi Pirandellovoj rojak Benedetto Croce. Vsaka novost gotovo ni pozitiven doprinos k umetniški zakladnici človeštva, tudi takrat ne, če za hip odgovori na potrebe časa. Sicer pa lahko rečemo, da ni videti na obzorju posebnih znamenj, ki bi spet napovedovala splošno čaščenje Pirandellovega, Girardouxjevega ali Wedekindovega gledališča. Kljub temu pa je prav, da se z njim spoznamo, ob njem nam postane še bolj jasno, kam bo teater šel in kam ne bo šel v prihodnosti.

Razveseljiva je pri predstavi predvsem ugotovitev, da zmogljivost našega gledališča napreduje. Pred letom bi kaj takega naš ansambel še ne zmogel, zdaj pa je opravil to nalogo z nekim videzom sproščenosti in solidne igralske tehnike. Igra, slog, dikcija, tempo, scena, vse je pričalo, da v ansamblu rase čut odgovornosti za umetniško raven našega gledališča. Režija Andreja Hienga je z nevidno taktirko ubrala in uglasila sleherni utrip razgibanega, obširnega prizorišča, poudarila z močnimi toni tisto, kar je v tekstu važnega, obzirno odrinila tisto, kar spada v suhi okvir. Ze s tem je povedano, da je režija to pot dala predstavi vse, kar je v danih razmerah mogla, in jo lahko ocenimo kot najbolj uspešno Hiengovo režijo. Pri njej bi lahko govorili še o osebnem slogu, dobro je bila preiščena, brez bučnih domislekov, smotrna in trdna. Tudi scena Svete Jovanovića je bila v polnem soglasju z režijo.

Med igralci mi je najbolj ugajal Eržen s svojo zares naravno igro, ki ji skoraj ne moremo več reči igra in niti ne potrebuje nekega opisa: nič posebnega ni bilo niti v maski niti v drži, gesti in besedi, a vendarle je vzbujal igralec vtis, da je storil vse, kar se s tako vlogo da narediti. Naj je spominjal na kak iz življenja izposojen obraz ali ne, bil je tak, da nismo pri njem prav ničesar pogrešali, čeprav ni bilo ničesar velikega, vse na pravem mestu, prav zastavljeno in postavljeno in kar je morda najbolj »očarljivo«, zdelo se mi je, da igra brez napora, kakor da je ves čas živel zunaj povrja kože. Pravo nasprotje Strnadu, ki je bil s svojim očetom ves čas zveržen v groznici ustvarjalnih krčev, ves napet in razpet na križ pisateljeve ideje brez odihla pred bogom maščevanja, ki ga zaradi ogabnega inčesta preganja. Popolnoma v redu, toda ta krčevitost in izmučenost bedne človeške kreature je nekaj, kar v nas ne vzbuja tistega, kar bi bil morda avtor rad. Ali je tudi to dedščina apeninske dramatike, ki je iz krvave rimske arene preko renesanse prav kmalu spet zabredla v grozotnost, teističnost? Isto velja za Mater, ki jo je igrala Mauerjeva. Simboličnost te osebe bi bila z igralskimi rekviziti lahko še bolj stilizirana. Pastorko je dala Marjanca Krošova; brez dvoma njena doslej izrazno in igralsko najmočnejša vloga, vsaj kolikor jo jaz poznam. Sina je z enako intenzivnostjo podal Aleksander Krošl.

Ostale vloge so bile razdeljene takole: Primadono je igrala Sirkinkova, Prvaka Jeršin, Drugo igralko Goršičeva, Mlado igralko Jerajeva, Mladega igralca Tomšič, Teatrsko osebje so predstavljale še Černetova, Frecečova, Lesova in Skofar kot igralko, Škof, Mirnik, Vrabl, Domjan in Duh kot igralci. Insipient je bil Božič, suflerka Sveteljskova, garderobier Dolinar, odrski mojster Cesar, osebe torej, ki stalno delajo v gledališču, ki pa jih skoraj nikoli ne vidimo, pa so za gledališko funkcijo važne. Vratarja je igral Vlado Novak. Za vse navedene velja to, kar sem tu že zapisal: ansambelska igra je bila tako naravno sproščena, kakor doslej še v nobeni predstavi v našem gledališču. Gledališka kronika bo torej zapisala predstavo kot pomembno preizkušnjo mladega celjskega gledališča.

T. O.

V gledališču: LEPA HELENA

Mestno gledališče v Celju bo 20. t. m. uprizorilo komedijo »Lepa Helena ali Veselje do življenja«, ki sta jo po Caldwellovem romanu napisala André Roussin in Madeline Gray. Ime Andréja Roussina je tesno povezano z največjim razvojem tiste dramatske zvrsti, ki so ji vzdeli ime bulvarska komedija; ta avtor je eden najbolj igranih piscev lahkega žanra v Evropi in ga tudi pri nas nekoliko poznamo. (Ljubljansko Mestno gledališče je uprizorilo njegovo igro »Otroci prihajajo«.) Poglavitne karakteristike bulvarske komedije so tale: živ posluš za okus, ki ga v danem trenutku kažejo široki sloji občinstva, včasih rahla, včasih pa tudi dovolj ostra družbeno-politična satira, površna psihologija, ki se vsa opira na poskoke

domiselne duhovitosti, lahka morala in konvencionalna dramaturška shema, sprito katere delo skoraj ne more zgrešiti odrskega učinka. Kakor mnoga dela lahkega značaja, tako opravlja tudi bulvarska komedija važno družbeno vlogo: v njej se bolj nazorno kot v mnogih vrhunskih umetninah odraža vsakodnevne neke dobe in je zavoljo tega važna v dokumentarnem in — če hočemo tako reči — celo vzgojnem smislu. Francoski duh ji je dal še eno posebnost: nesplošljiv odnos do vsakršne avtoritete. Že v predhodnih bulvarskih komedijah — v semanjski burki in drugih podobnih formah ljudskega teatra — najdemo primere, ko so svetne veličine potegnene v krog hudega posmeha. Ta tradicija ni nikoli zamrla in si je v naših dneh našla še eno obliko: parodijo in travestijo.

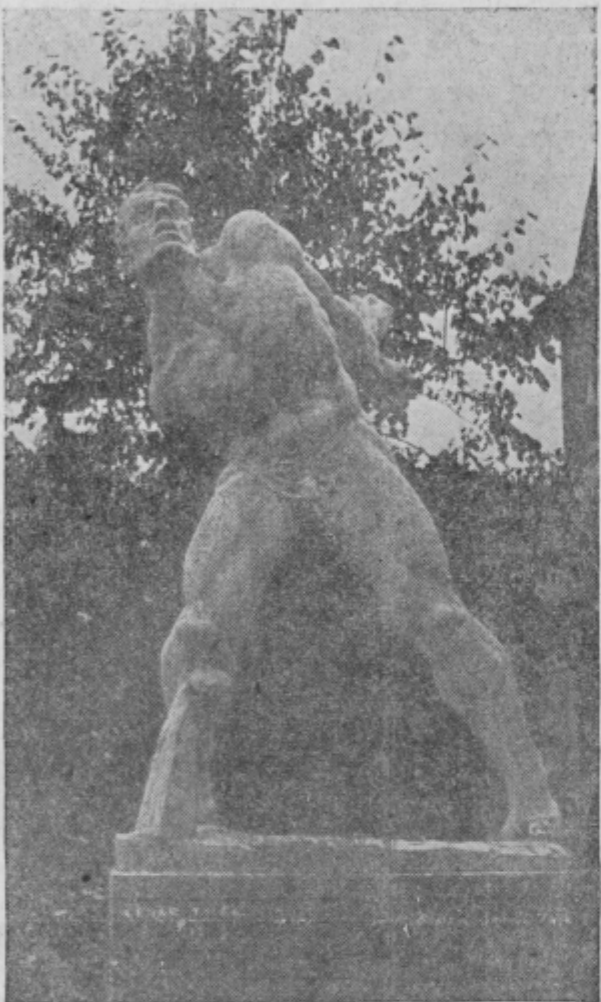
Roussinova »Lepa Helena« prikazuje kos sveta in preteklosti, ki smo jo zvečine vajeni videti v zrcalu poetične heroizacije bodi v Homerjevih epih, bodi v delih grških tragikov. Delo opisuje dogodke, ki so neposredno sledili Trojanski vojni: povratek kraljev — bratov Menelaja in Agamemnona v domovino. Toda, namesto velikih tragičnih prikazov doživimo v tej komediji smešno družinsko afero z glavnimi osebami: možem »copatos«, kapriciozno, večno nezvesto in do neverjetnosti amoravno ženo ter trmoglavno hčerko, ki je s svojo ljubezensko zgodbo povzročitelj novih zapletov. Takšna deheroizacija bi utegnila biti kaj brž neokusna in zoprna, a avtorjev izravnavajoči, pristno francoski okus ji vendarle daje notranjega ravnotežja, posebno še, ker je dialog ves iskričast od duhovitosti in žive neposrednosti.

A.

Dr. Aleš Bebler je obiskal Mestno gledališče

V ponedeljek, dne 15. t. m. popoldne se je mudil v Celju državni podsekretar Sveta za zunanje zadeve FLRJ dr. Aleš Bebler, ki si je ob tej priložnosti ogledal vse prostore Mestnega gledališča. Ko je celjsko gledališče gostovalo v Beogradu, se je dr. Bebler z veliko gostoljubnostjo in z izrednim zanimanjem posvečal našemu ansamblu ter obljubil, da si bo v kratkem ogledal gledališče v Celju. S posebnim zanimanjem se je mudil v muzejski sobi gledališča. V spominsko knjigo je zapisal: »Z velikim zanimanjem sem pregledal zbirko. Kot vsi drugi znaki, tudi ona priča o Vaši ljubezni za domačo gledališko umetnost. Aleš Bebler.«

—nik

C. Cesar

»Talec«

(mavec)

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

Okrajno društvo učiteljev v Celju

išče nove oblike svojega dela

V soboto, dne 13. novembra so se zbrali k rednemu občnemu zboru učitelji iz vsega celjskega okraja. Veliko dvorano Narodnega doma je napolnilo okoli 350 članov. Glavni del občnega zbora je obsegalo obsežno poročilo predsednika, tov. Pogačnik Janka, ki je v pregledni in izčrpni obliki prikazal vlogo učitelja kot prosvetnega delavca z njegove poklicne in kulturno-prosvetne plati v mestu in na vasi.

Uvodoma so vsi navzoči počastili spomin na pokojnega tov. Bogomira Zdobila kot dolgoletnega člana, društvenega predsednika, vzornega vzgojitelja, agilnega in povsod priljubljenega prosvetnega delavca. V imenu celotnega učiteljskega zbora je nato izrekel iskrene čestitke tov. Brinar Josipu, upokojenemu meščanskošolskemu ravnatelju v Celju k njegovi 80-letnici rojstva.

Prehajajoč od najvažnejših zgodovinskih dogodkov v minulnem poslovnem letu na delovanje društva, je predsednik poudaril še najvažnejša vprašanja, ki jih pravkar rešuje naša družba, to je ustanavljanje komun, družbeno upravljanje šolstva in šolska reforma. — Podrobno delo učiteljske organizacije se razvija v manjših središčih, na sedežih društvenih pododborov, katerim se je pridružil še deseti pododbor na Planini pri Sevnici. Članstvo je opravilo ogromno delo, zlasti na vaseh, kjer je poleg svojega strokovnega samoizobraževanja in šolskega dela posegalo v vse politično, kulturno-prosvetno in gospodarsko dogajanje vsakega kraja. Svoje počitnice so mnogi učitelji prebili v raznih tečajih za svojo izobrazbo v kmetijstvu, gospodinjstvu, petju in ljudski tehniki. Se med šolskim letom so si v poučnih ekskurzijah ogledali nekatera industrijska podjetja (Liblje, Velenje, Kidričevo) in lepoto narave (Slovenska Koroška, Logarska dolina, Pohorje).

Precejšnje število članov poučuje na vajenskih in na kmetijsko-gospodarskih

šolah, na katerih v tesnem sodelovanju s strokovnjaki širi in dviga izobrazbo vajeenske, industrijske in kmečke mladine. Kljub vsem tem delovnim uspehom pa je opozoril članstvo na negativen pojav: zaradi prešibke stanovske zavesti je vse premalo naročnikov na »Prosvetnega delavca« in »Sodobno pedagogiko«.

Materialno stanje šol še vedno ni zadovoljivo. Manjkajo še učila, nepopolne so knjižnice, zlasti pa učilnice. Prizadevanju ljudske oblasti pa se moramo zahvaliti za razmeroma velike investicije v novo šolo v Jurkloštru, obnovu šole v Sentjurju, predvideni pa so krediti za šole na Dobrni, v Liboljah, provizične šole v Storah, poleg Vajenske šole v Celju pa že raste s tal nova šolska zgradba na Polulah. V načrtu je tudi nova šolska zgradba na Hudinji pri Celju, to je osnovna šola z 12 in nižja gimnazija s 14 učilnicami, ki bodo lahko sprejele nad 1000 učencev in s tem razbremenile vse štiri celjske splošne izobraževalne šole. Članstvo odobrava ta načrt ter želi, da se čimprej uresniči.

Prav tako se učiteljsko zahvaljuje za podelitev lepega števila nagrad, ki sta jih v priznanje za uspešno delo podelila oba ljudska odbora.

Ko je predsednik zaključil bogato bilanco društvenega delovanja, ki sta jo dopolnili še poročili blagajnika in nadzornega odbora, je članstvo prešlo k razpravljanju.

Na občni zbor so prišli tudi okrajni sekretar ZK Franc Simončič, zvezni poslanec Helena Borovšak, predsednik okraj. ljudskega odbora Riko Jerman, delegat republiškega odbora ZU tov. Potrčeva in zastopnika obeh SPK. Prisrčno so navzoče pozdravili tudi nekdanjega predsednika celjskega učiteljskega društva ter pisatelja in pesnika Roš Frana.

Ze poznate knjigo štirih partizanskih avtorjev?

„IN MINULA SO LETA“

Dobite jo v vseh knjigarnah

Jurček Krašovec:

S potovanja na Bližnji vzhod

V VELEMESTIH ETNOGRAFI NIMAJO KAJ ISKATI

Velemesta bi lahko vzporejali z esperantom in židovstvom. Velemesta enostavno zbirajo vse posebnosti, ki označujejo nek narod in ustvarjajo internacionalizem velemestnega prebivalstva. Nekdo je dejal, da bi vsem narodom sveta morali pristeti še enega, in ta bi se moral imenovati Velemestjani.

Podobno sem opazil tudi v Kairu, ki je največje mesto na afriški celini in s svojimi dvemi milijoni spravlja pod streho desetino vsega egipčanskega prebivalstva. Zaman sem si dopovedoval, da bo Kairo gotovo nekaj posebnega med drugimi velemesti, pa sem se motil. Loči se le v odtenu od kakega milijonskega mesta Evrope. V urbanističnem pogledu prav nič. Edino bi morda bilo to, da nimajo cestne kanalizacije, ker skoraj nikoli ne dežuje. Arhitektonski izgled Kaira se seveda razlikuje od Dunaja, od Rima pa najbrž ne veliko, kjer gotovo prevladujejo ravne strehe. Toda kot v Rimu so v Kairu večnadstropne palače, med njimi široke avenije in ožje zvezne ulice, tramvaji, metro, avtobusi in na tisoče avtomobilov. Moderni promet je zahteval moderne ceste, moderne mostove. Internacionalna pestrost obiskovalcev je zahtevala splošen stil javnih lokalov in če so se arhitekti trudili dati le-tem tipičnost, je to hotenje očitno. Tujcev se gnete po mestu, da moraš imeti srečo, če si naletel na rojenega meščana. Kot drugod je tudi tu v središču mesta nakopičeno bogastvo, toda bolj ko greš navzven, revnejše je vse.

No, in v tem mednarodnem tempu in obliči velemesta so posamezne znamenitosti, muzejske vrednosti, na katere so domačini ponosni. Kot je Dunajčan hitro pripravljen pokazati kje je Schönbrunn ali katedrala sv. Stefana, kot vam v Rimu hitro povedo, da se spleča ogledati kolo-seum in vatikanske umetnine, tako se v Kairu ponajša v Citello, novim in starim Heliopolisom, piramidami v Gizeh in enim največjih zooloških vrtov na svetu ter seveda tudi z bogatimi muzeji, muzejami itd. Tudi New York, ki sicer nima starinskih posebnosti, ima dosti posebnosti, ki ga naj ločijo od drugih velemest. Zategadelj že vsak tujec ve, da mora najprej obiskati te znamenitosti in da je vseeno, če si potem še ogleda trgovine, hotele, bare in podobne običajnosti v teh nepreglednih morjih haš. — Torej bi tudi v Kairu etnografi ne imeli kaj iskati, razen v muzeju.

NIL JE EGIPČANOM VEČ KOT AMERIČANOM INDUSTRIJA

Nobena reka na svetu ni in ni bila bolj pomembna za ozemlje po katerem teče. Donava veliko pomeni južnovzhodni Evropi, pa bi le shajala brez nje. Egipčani pa si niti zamisliti ne morejo življenja brez Nila. Zanje je to sveta reka, je tok življenja. V starem Egiptu se je domala vsa religioznost opirala na Nil in sonce. Kult Izide in Ozirisa je rodil Nil. Skozi tisočletja se je ohranila šega, da je poseben praznik posvečen njemu. Nekoč so vsako leto darovali božanstvu Nila bogate

Jadrnice na Nilu v njegovem reguliranem toku skozi Kairo

darove, med temi tudi najlepšo sužnjo. Se danes so na praznik Nila največje nacionalne slovesnosti. Tisti dan plava na njegovih rjavih vodah cvetje, slaščice in druge dobrote. Praznik Nila zasenči zakoreninjeno praznovanje pomlajevanja sonca pri severnih narodih, s katerim naznanjajo in pozdravljajo prihajajočo pomlad in z njo novo življenje ter rodovitnost. (To praznovanje je rimska Cerkev spremenila v božične praznike).

Toda v tem ni nič čudnega. Nil je dejansko vir življenja egipčanskega ljudstva. Brez Nila bi bila ta dežela pusta. Tu bi nikoli ne stali templji in piramide — spomeniki prastare kulture in nikoli bi na teh tleh ne zrastle milijonsko mesto. V teh krajih skoraj nikoli ni dežja. Včasih malo rose, drugače pa minejo desetletja, da doživijo naliv. Tako leto ostane v spominu, kot bi si mi zapomnili zimo, ki bi bila brez snega. No in ker je Egipt pretežno agrarna zemlja, si ne moremo predstavljati poljedelstva brez vode. Ker ni dežja, opravlja to dolžnost Nil. Vsako leto poplavi vso dolino in napolni prekope in jarke. Voda zemljo napoji in pognoji. Pa tudi drugače se pretaka po tisočletja starih prekopih in jarkih umazana voda, s katero zalivajo felahi svoja polja. Sonce je močno in hitro pridelke izžori, Nil pa jim daje dovolj mokrote. Egipčanski felah ne pozna zime, ne pozna mirovanja zemlje. Vse leto sadi in seje, vse leto popravlja in žanje. Nil poplavi vsako leto nad 8000 kvadratnih kilometrov rodovitne zemlje.

Zato so v Egiptu običajne tri žetve na leto. Pozimi dozorijo pšenica, ječmen, bob, čebula, lan itd. Poleti bombaž, riž, koruza, sladkorni trs. Vmesno letino imenujejo Nili, ko pospravijo spet riž, koruzo, proso itd.

Takšen je torej Nil — sveta reka. Nisem si mogel kaj. Čim sem reko zagledal, sem se napotil peš po njenem reguliranem bregu. Njene vode me niso mikale. Rdečkasto rjave barve je in neprozorna, toda mogočna in grozeča. Kot pred tisočletji, tudi danes plovejo po njej ladje z jadrni posebne vrste. Vmes so seveda tudi moderne jadrnice, jahte in parniki z lopatastimi kolesi na vsaki strani. Nekateri od teh so pravcati plavajoči hoteli in vile. Nil ne namaka samo rodovitno zemljo in ne daje del prehrane z ribami, temveč je tudi važna prometna žila.

Šaljive zgodbe o Lemberžanih

Pod gornjim naslovom je založba Obzorij v Mariboru izdala pred kratkim drobno knjižico Nika Kureta, znanstvenega sodelavca Slovenske akademije. Najprej je 20 zgodb, nato pa nekaj splošnih zgodovinsko-knjižnih pojasnil in končno nekaj opomb k posameznim zgodbam.

Šaljive zgodbe o Lemberžanih so že davno znane, pa v novejši dobi že precej pozabljene, saj je večina le v bližnji okolici samega. Pa še zaradi tega, kje je ta Lemberg, je nastal spor, kajti v celjski okolici sta kar dva Lemberga, eden »slavni trg pri Smarju tik pod Pečico in Bočem«, drugi pa je grad na strmini v bližini Dobrne pri Celju. Prvi pač pride pri naših zgodbah edini v poštev, kajti te zgodbe govore o kraju, a ne posameznem gradu. Kraj sam ima imeniten rotovž, ob katerem stoji

pranger, znak imenitnih pravic kraja. Z rotovža pa štrli »roka pravice«, to je pest z mečem v roki, ki so ga baje »slavni« predniki prodali v dunajski muzej, na lemberški rotovž pa namestili pravega železnega, seveda posrebnega, da bi zamenjava ne bila takoj očita. Sploh so se muzeji zelo pogosto zanimali za lemberške starine. Še pred nedavnim so bile v tamkajšnjem rotovžu slavne škrinje aktov. Pa jih je želejo po učenosti naložila na avto in jih hotela odpeljati v lemberški muzej. In se je zgodila resnična zgodba, ko je zelo naložen avto podrl most in so morali dvigati avto z vso vsebino vred. V lemberškem rotovžu pa sedaj vlada praznina; tudi muzej si ni opomogel z lemberškim arhivom, ker še ni menda rojen tisti, ki bi ga prečital in objavil vsem pisanim in nepisanim Lem-

CELJSKE BODICE

TRDOGLAVKA

Le pojdi dol, le pojdi dol!
A ona se ne zgane,
na vrhu lestvice stoji
in tam naprej ostane.

Medtem že drugi šli so dol,
rum, paprika in slive.
A gluha je na prošnje vse,
potrošnikov pozive.

V obraz se z viška nam smeji
in noče zlesti niže,
da bi bolnikom dala lek
in lajšala jim križe.

Pri tri sto hoče vztrajati
zaman so naši nauki.
Res priti ni do živega
— limoni trdoglavki.

ZALOŠKI GRAD

Stoji graščina zdloška
na grič lepo postavljena
v dolino je obrnjena
in s smrekami zasenčena.

Stoletja mimo nje so šla
pa niso je razmajala.
Še zdaj mogočni spomenik
nam kaže stari čar in mik.

V nadstropju prvem ostrmš,
v dvorani najdeš vse navzkriž:
do stropa sklade drv počez
in šture, korenine vmes.

V salonu lepem ni miru,
sekira, žaga poje tu,
da se zidovi tresejo,
lestenci pa žvenkečejo.

Balkon graščinski poln razpok
se zvrnil bo v prepad globok
in le še v kupih razvalin
ostal ohranjen bo spomin.

Popotnika, ki mimo gre,
zapeče v žalosti srce,
seveda le, če ni barbar,
ki ni lepot mu starih mar.

All veste ...

1. Kdo ima nafto?
2. Kdo je največji uvoznik izdelkov ameriške letalske industrije?
3. Kako je nastala beseda ekonomija?

1. Lami je znašala skupna proizvodnja surove nafte 667,6 milijonov ton. Od tega so proizvedle ameriške družbe 477,3 milijone ton, angleške 103,8 milijonov ton, ostaneke proizvodnje, t. j. 96,4 milijone ton pa odpade na Sovjetsko zvezo, Romunijo, Mehiko ter francoske oziroma venezuelske družbe.

2. Največji uvoznik izdelkov ameriške letalske industrije za civilni promet je Holandija. V času od leta 1947 do 1953 je uvozila za 55,7 milijonov dolarjev civilnih avionov in pripadajočih delov. Na drugem mestu je Francija s 43,8 milijonov uvožene vrednosti.

3. Beseda ekonomija je nastala iz grških besed oikos = hiša in nomos = zakon. Prvi jo je uporabil grški strateg in zgodovinar Ksenofon (430—354) ter je za nje-ga dni pomenila le hišno gospodarstvo.

ZA SMEH IN DOBRO VOLJO ...

KDO JE NOR?

Seš vpije nad svojim uslužbencem:
— Zdaj res ne vem več, ste vi nori ali jaz?!

Drug dan prinese uslužbenec potrdilo psihiatra, češ, da je popolnoma normalen.

USTREŽLJIVA KUCHARICA

Gospodar je oštel svojo kuharico, češ, da posveča premalo pozornosti nočnim gostom ter da leže spat ne da bi povedala, čeprav jo dostikrat še rabijo. Kuharica je pri naslednji priliki pred vsemi rekla:

Gospodje, če kaj želite, me najdete v postelji.

beržanom njihovo pisano zgodovino. Lemberg je pa postal za ta arhiv revnejši, kar je prebolel prav hrabro.

Zadovoljni smo, da je vsaj en del lemberške zgodovine rešen, da so torej častno ohranjene in natisnjene lemberške zgodbe, ki so važne ne zgolj za kraj kot tak, marveč tudi kot zgodbe same, ki nam pričajo, da jih je ohranil pri nas Lemberg tako, kakor so jih ohranili nekateri zaradi njih slavni in znameniti kraji v Srednji in Zapadni Evropi.

P. St.

Premične lestve za popravilo letal pridejo zelo prav na letališčih, kjer ne prestando popravljajo in pregledujejo leteče stroje. Morda je ta slika še bolj zanimiva zaradi tega, ker lahko vidite po višinskem krmilu na repu letala kakšni orjaki dandanes letajo po zraku.

TRGOVSKO PODJETJE NA DEBELO IN DROBNO

»USNJE« CELJE

sprejme za takojšnji nastop verziranega prodajalca (vojaščine prostega) ali prodajalco s prakso v manufakturi in delno drobni železnini. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop s 1. decembrom 1954. — Prošnje naj se vložijo takoj na upravo podjetja »Usnje« Celje, Trg V. kongresa šte. 4.

10 RAZLOGOV da širite in naročate »Savinjski vestnik«

Odkar smo začeli našo akcijo za razširitev našega lista, se je po lastnem preudarku in na posredovanje naših stalnih naročnikov pri-glasilo več sto novih. Od tega je pridobljenih tretjina s pomočjo naših prijateljev med naročniki, ostali pa brez vsakega posredovanja, kar pomeni, da so med Vami ljudje, ki so pripravljeni naročiti »Savinjski vestnik«.

Zategadelj ima sleherni naš naročnik priliko in pogoje, da pridobi nekaj novih naročnikov.

NAROČAJTE IN ŠIRITE »SAVINJSKI VESTNIK«

z a t o :

ker je glasilo najmnogičnejše organizacije — SZDL — na področju bo-doče celjske skupnosti komun in ker je za naše podeželje najpri-mernejši časopis, ki izhaja ob petkih in ga tudi v najoddaljenejših krajih dobijo do nedelje;

ker najbolj široko in izčrpno prinaša vse novice, dogodke in smernice političnega, kulturnega in gospodarskega življenja iz Celja in ši-rokega zaledja;

ker ima zelo zanimivo vsebino, saj poleg važnih politično-gospodarskih in kulturnih člankov prinaša vrsto zanimivih sestavkov, črtic, po-topisov in novice iz Vašega kraja; ima redno kroniko nesreč, gibanja prebivalstva, sodno kroniko, bodice itd.;

ker je po obsegu eden od najmočnejših lokalnih listov v Sloveniji in bo prihodnje leto (kot pretežno že letos) izhajal na OSMIH straneh in več;

ker bo že letos začel priobčevati zelo zanimivo in napeto zgodbo o CELJSKIH GROFIH s slikanicami. Celjski grofje so brez dvoma ena izmed najbolj privlačnih tem za Celje in njegovo široko zaledje;

ker je najbolj razveseljivo darilo za sorodnike in znance v inozemstvu, saj vsebuje obilico novic iz domovine, stane pa za inozemstvo le enkrat toliko, kot za tuzemstvo;

ker vam nadomešča pisanje obširnih pisem za sorodnike in znance pri vojakih ali na službenih mestih izven naše republike;

ker ob velikih praznikih kot so Novo leto, Prvi maj itd. prinaša na-gradne križanke z velikim številom bogatih nagrad, katerih so deležni le naši stalni naročniki, medtem ko nagrade nižje vrednosti pripadajo našim bralcem — nenaročnikom;

ker je njegova cena nizka. Stane le 10 din, medtem ko lastni stroški uredništva daleč presegajo prodajno ceno. Letna naročnina stane 500 din, polletna 250 din in četrtletna 125 din za vse naročnike v Jugoslaviji, za inozemstvo pa 1000 din na leto

in ker uprava lista plača vsakemu, ki zbira naročnike, za enega na-ročnika, ki se naroči in plača vsaj polletno naročnino 40 din na-grade. Deset naročnikov ni težko zbrati, za kar dobite 400 din na-grade.

Razlogov za širjenje in naročanje našega lista je torej veliko. Zato ne odlašajte in še danes izpolnite spodnji obrazec, ali pa ga ponudite prijateljem, sosedom in zancem!

Odrežite in nam pošljite!

Naročilnica

Podpisani _____, kraj _____

ulica _____, pošta _____ naročam

»Savinjski vestnik« in prosim, da mi ga začnete s _____ redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki.

Datum _____ Podpis: _____

